

ДУГА

ДОЧЕК_____2

програм: 37–39

СЕОБЕ_____40

програм: 86–92

дошк

„ДОЧЕК”

КАО

МОСТ

КОЈИ

СПАЈА

ДВЕ НОВЕ ГОДИНЕ, ДВА РАЧУНАЊА ВРЕМЕНА, ДВА ПИСМА И ДВЕ УМЕТНОСТИ, КРОЗ ДВА ПРОГРАМСКА КОНЦЕПТА И ДВА ОТВАРАЊА ЕВРОПСКЕ ПРЕСТОНИЦЕ КУЛТУРЕ, БИЋЕ ЈЕДИНСТВЕНА ПРОСЛАВА У ЕВРОПИ. ЗАТО, ЕВРОПЉАНИ И ЕВРОПЉАНКЕ, ПРИДРУЖИТЕ НАМ СЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ ПРОСЛАВИ ИНТЕРКУЛТУРАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА НОВОГ САДА КРОЗ ПОСЕБНО ОСМИШЉЕН ПРОГРАМ ОТВАРАЊА, КОЈИ ЋЕ НА БРОЈНИМ ГРАДСКИМ ЛОКАЦИЈАМА СЛАВИТИ ВРЕДНОСТИ РАЗЛИЧИТОСТИ КРОЗ ТРАДИЦИОНАЛНИ И САВРЕМЕНИ УМЕТНИЧКИ ИЗРАЗ. КРОЗ СЛАВЉЕЊЕ РАЗНОЛИКОСТИ И СТВАРАЛАШТВА, ВЕЛИКЕ ПЕРФОРМАТИВНЕ СПЕКТАКЛЕ, АТРАКТИВНЕ СВЕТОСНЕ И ДИГИТАЛНЕ ФОРМЕ ИЗРАЗА, КАО И МУЛТИМЕДИЈАЛНЕ ДОГАЂАЈЕ. СТВОРИЋЕМО НЕПОНОВЉИВУ АТМОСФЕРУ КОЈА ЋЕ ПОСЛУЖИТИ КАО УВЕРТИРА ЗА УЗБУДЉИВУ ГОДИНУ ТИТУЛЕ ЕВРОПСКЕ ПРЕСТОНИЦЕ КУЛТУРЕ, ИСПУЊЕНУ ЈЕДИНСТВЕНИМ УМЕТНИЧКИМ И КУЛТУРНИМ ПРОГРАМИМА НАМЕЊЕНИМ НАЈРАЗЛИЧИТИЈОЈ ПУБЛИЦИ.

Д

Прелазак из једне године у другу и спајање два рачунања времена у оквиру „Дочека”, били су повод да размишљамо о времену и енергији, а кроз њих о људима, процесима, просторима и програмима, како бисмо показали са каквом снагом култура може да преобрази наш доживљај света. Програми свечаног отварања Европске престонице културе одржавају се у славу времена, његовог мерења и његовог симболичког и културолошког значаја. Почетком 20. века, само у једном региону у Француској, постојала су четири различита начина мерења времена, а свега неколико деценија раније, било их је више од педесет. А онда се десио велики преображај: у 10 часова ујутро, 1. јула 1913. године, са Ајфеловог торња је послат временски сигнал широм света – независна локална времена устукнула су пред енергијом глобалне електричне мреже. Тако је настало „светско” стандардно време, односно нормативно мерење времена у складу са којим се и данас будимо, хранимо, информишемо, крећемо, обављамо свакодневне активности – и славимо годину титуле Европске престонице културе! Локална времена су свакако имала свој шарм, али свет се повиновао новој енергији – импулсима који су путовали светом брзином светлости.

Али, постоји ту још нешто! Више од века касније, у данашњем глобалном свету непрестано изнова откривамо и стварамо шарм локалног, јер „различитост је наша снага”. То је, уосталом, и уверење на ком почива наш програмски лук „Дуга”. Век након глобалне стандардизације времена, титула Европске престонице културе била је дугооčekивани оквир кроз који је постало могуће представити како се плурализам локалних вредности стапа са заједничким европским вредностима, и показати не само како је могуће превазићи супротности на којима се често инсистира, већ и како живети и уживати на прелазима који спајају раздвојене обале видљивог и невидљивог. Програми „Дочека”, као и сама историја Новог Сада, управо су израз таквог прелаза.

Дочек Нове године у Новом Саду је специфичан због његове интеркултуралности: Нова година се дочекује двапут, према „новом” грегоријанском и „старом” јулијанском календару, 31. децембра и 13. јануара. Овај дуализам је био повод да временски аспект „Дочека” фигуративно посматрамо из два културолошка угла: први, „српски народни” календар, ослоњен на црквени календар, био је у Србији у употреби до 1881. године. По овом календару, ушли смо у 7530. годину од библијског потопа, која ће трајати до пролећа 2022. Овај „српски народни” календар води нас у правцу традиције и њене савремене интерпретације, тј. ка програмима који се баве прошлошћу на нови начин, попут обележавања славе у културним станицама или великог пролећног окупљања у Врднику, у славу древних природних циклуса, односно у време дочека Нове године према „српском народном” календару. Други календар је грегоријански, који се у Србији употребљава званично од 1919. године и преко којег је, током последњих стотинак година, Нови Сад постао део глобалног рачунања и устројавања света. Грегоријански календар симболички води ка модерном и глобалном Новом Саду, чија историја, у тако рачунатим оквирима, сеже све до неолитског доба. Тако хронолошки сагледана

PHOTO_V. VELIČKOVIĆ

историја града биће приказана, у оквиру програмског лука „Дочек”, кроз једну трајну поставку на Позоришном тргу, дуж линије где се некад налазио почетак Јеврејске улице.

Свесни сложености феномена традиције, желели смо да искористимо њихову симболику како бисмо град претворили у свечани простор који ће Новосађане и све њихове госте извести на улице у славу европске идеје културног плуралитета – од 31. децембра, преко 1. јануара, па све до 12, 13. и 14. јануара када ће се, у затвореним и на отвореним просторима, одвијати различити програми који заједно прослављају Нове године и све нове мостове које Европска престоница културе гради међу људима. Последњег дана децембра, новогодишња прослава у Новом Саду обухватиће не само центар града, већ и један од главних булевара, као и Подграђе тврђаве. Дочек по јулијанском календару, 13. јануара 2022, биће обележен догађајима у вечерњим сатима, на преко двадесет локација у затвореним просторима широм града, уз учешће преко четири стотине уметника и музичара из Европе, чиме се откривају не само нови музички токови, већ и нови простори стављени у службу културе. „Дочек” већ годинама открива нове локације на којима култура спаја неспојиво: најавангарднији бенд экс-Југославије „Лајбах” наступио је у Српском народном позоришту, најбољи трубач на свету, Дејан Петровић, са својим бендом је донео звуке српске трубе у Реформатску цркву, севдалинке су извођене у Синагоги, врхунски цез у Радничком дому, а експериментална електронска музика у Матици српској. Можемо с поносом рећи да су у оквиру „Дочека” наступили: најбоља млада европска цез басисткиња Кинга Глик, виолиниста Стефан Миленковић и прва виолина лондонске филхармоније Роман Симовић, док је у најстаријем театру у Србији наступио најбољи оперски бас на свету Алексеј Тихомиров. Тим темпом настављамо и у 2022. години! Али и након ње, јер „Дочек” је, као део идеје о подизању капацитета сцене и њене интернационализације, један од најважнијих сегмената у читавом вишегодишњем подухвату Новог Сада као Европске престонице културе. Може се рећи да је „Дочек”, у једном не превише

атрактивном делу календарске године, успео да окупи велики број страних и домаћих уметника, Новосађана и посетилаца, и удахне нови живот граду у културном, уметничком, али и економском смислу, као и да утиче на развој туристичких потенцијала. Стога ће трансформисани „Дочек”, након 2022. године, остати трајни легат Европске престонице културе.

Наравно, круна и главни догађаји „Дочека” у 2022. години су програми двојног отварања Европске престонице културе. Спајамо два рачунања времена кроз два датума (31. децембар и 13. јануар), два отварања (на отвореном и на затвореном), два писма (ћирилицу и латиницу), две уметности (визуелну и извођачку) и два програмска концепта – Енергију и Време. Пети „Дочек” по реду доноси велике мултимедијалне изложбе инспирисане енергијом и временом, односно европским и светским научницима – Николом Теслом и Милутином Миланковићем, чији ће радови бити симболично представљени

кроз различите уметничке изразе и кроз неколико изложбених концепата. Тако ћемо научну перспективу ова два феномена – енергије и времена – преточити у уметност, односно изразити и тематизовати кроз њихове културолошке аспекте.

Сви програми „Дочека” својим темама, вредностима и метафорама недвосмислено упућују на назив целогодишњег програма Европске престонице културе 2022. године: „За нове мостове Новог Сада”. Као што кажу аутори једне занимљиве антологије о Дунаву која ће током лета 2022. године бити представљена у оквиру нашег програмског лука „Дунавско море”: „Дунав је својим мостним крајоликом утиснут у наше европско памћење, као и у различита национална и регионална памћења”. Мостови премोшћавају границе и савладавају реку као препреку између две обале. Они су одувек представљали изазове, били су сан митографа, писаца, историчара, пустолова, војсковођа и инжењера.

То да је различитост наша снага значи да наша идеја нових мостова није само израз сна који спаја неспојиво или премошћава разлике, већ и нешто више – желимо да покажемо да је сам мост или прелаз добро место, као симбол снаге европске културе и њеног *unitas multiplex*, као уписивања безбројних креативних енергија у актуелно време и простор. Сличности нас држе на окупу, али разлике су те које нашем заједништву могу да подаре сврху. Прелаз или мост је место живота препуно смисла, који успоставља границу и равнотежу између реда и хаоса. „Нови Сад – Европска престоница културе” значи да невидљива енергија, време и људи кроз процесе стварају видљиве просторе и програме. Укрстимо зато енергију и време – „За нове мостове”!

дошћек 2022

ПРЕОБРАЗИЋЕ СЕ, У ОКВИРУ „ДОЧЕКА”, У НИЗ УМЕТНИЧКИХ ПРОГРАМА ИНСПИРИСАНИХ ЛИКОМ И ДЕЛОМ НИКОЛЕ ТЕСЛЕ, КОЈИ ЈЕ И САМ ИЗНАШАО ПУТ ДА, ПРОУЧАВАЈУЋИ ЕНЕРГИЈУ, НАПРАВИ МОСТ ИЗМЕЂУ СТАРОГ И НОВОГ, ДА СТАРО ПРЕОБРАЗИ У НОВО, И ТАКО ДОПРИНЕСЕ ЈЕДНОЈ ОД ЕПОХАЛНИХ ПРОМЕНА У НАШОЈ ЦИВИЛИЗАЦИЈИ. ИНСПИРИСАНИ ДЕЛОМ ТОГ СВЕТСКОГ НАУЧНИКА, ПРВОГ ПОЧАСНОГ ГРАЂАНИНА НОВОГ САДА, СТВОРИЋЕМО СИМБОЛИЧКИ МОСТ ИЗМЕЂУ „СТАРЕ” И „НОВЕ ГОДИНЕ”. КОД МОСТА „ДУГА”, 31. ДЕЦЕМБРА, НОВОСАЂАНИ И ЊИХОВИ ГОСТИ МОЋИ ЋЕ ДА ИСПРАТЕ 2021. ГОДИНУ УЗ ПРЕМИЈЕРНУ ИЗВЕДБУ ПОЗОРИШНЕ ПРЕДСТАВЕ ПОСВЕЋЕНЕ ТЕСЛИНОМ ЖИВОТУ, А НАКОН ЊЕ ДА ЗАЈЕДНО, У СВЕТЛОСНОЈ ПОВОРЦИ, ОДШЕТАЈУ ДО ПОДГРАЂА ПЕТРОВАРАДИНСКЕ ТВРЂАВЕ, КАКО БИ ТАМО УШЛИ У НОВУ ГОДИНУ И БИТИ ДЕО ЈЕДИНСТВЕНЕ МУЛТИМЕДИЈАЛНЕ ИЗЛОЖБЕ ПОСВЕЋЕНЕ ТЕСЛИ. ОНА ЋЕ ПРЕОБРАЗИТИ НАШ УОБИЧАЈЕНИ ДОЖИВЉАЈ ГРАДА, КОЈИ ЋЕ У НОВОГОДИШЊОЈ НОЋИ И САМ ПОСТАТИ СВЕТЛОСНА ГАЛЕРИЈА НА ОТВОРЕНОМ.

Иако никада није боравио у Новом Саду, великан светске науке, Никола Тесла, био је проглашен за првог почасног грађанина Новог Сада, давне 1936. године. Сада га симболички враћамо Новом Саду – Европској престоници културе. Желимо да одамо почаст Тесли као познатој фигури светске културе, фигури која у себи обједињује различите вредности уткане у програме „Новог Сада - Европске престонице културе”: покретљивост, иновативност, истрајност, посвећеност и – енергију. У нашој намери да славимо вредности наших двојности, ослушкивали смо његове речи: „Наше мане и наше врлине нису одвојиве, као сила и материја. Ако се раздвоје, човек више не постоји”. Кроз „Дочек” се симболички остварују идеје о спојивим двојностима нашег (локалног и глобалног) света, о њиховом суживоту, о јединству различитости – између два календара, дана и ноћи, светлости и таме, звука и слике, прошлости и будућности, традиције и савремених технологија, које повезује јединствена енергија, баш као и код Тесле. Барокни амбијент Подграђа Петроварадинске тврђаве – обновљеног после триста година захваљујући једном од великих инфраструктурних пројеката Европске престонице културе – ће кроз велику мултимедијалну изложбу постати простор сусрета тих супротности, које ће увезати енергија светлости. Истражујући светлост као животни принцип који увезује све нивое постојања, европски уметници ће, кроз различите медије, претворити Подграђе у простор сусрета који нас изводи из свакодневне рутине.

Будући да „Нови Сад – Европска престоница културе”, уз сарадњу са Градом Новим Садам, и са најстаријим позориштем у Србији, Српским народним позориштем, настоји да промени постојећи концепт дочека Нове године, те да напуштајући у великом делу устаљени концепт концертних догађаја, позиционира Нови Сад на регионалну мапу једном другачијом прославом 31. децембра, Новосађани ће имати прилику да дочекају Нову годину уз премијерну изведбу представе *Тесла: изуметник*¹. У Новом Саду ће се тим поводом окупити неки од најзначајнијих домаћих уметника. Представу *Тесла: изуметник* режира и драматизује Небојша Брадић, по роману Владимира Пиштала „Тесла, портрет међу маскама” који је добио најпрестижнију регионалну награду за књижевност, НИН-ову награду. Музику компонује светски позната композиторка из Новог Сада, Александра Вребалов, док је за сценографију задужен Миодраг Табачки.

ПРЕТВАРАЈУЋИ СВОЈ ГРАД У ВЕЛИКУ ПРАЗНИЧНУ ПОЗОРНИЦУ

Новосађани и њихови гости ће, након одржане представе, формирати поворку која ће која ће дуж моста Дуга спојити две обале Дунава и потом наставити кроз Подграђе Петроварадинске тврђаве, где је предвиђено отварање мултимедијалног фестивала на отвореном – *Теслина светлосна галерија*². Фондација „Нови Сад – Европска престоница културе” је, уз велику помоћ Градске управе за грађевинско земљиште и инвестиције, и у сарадњи са новосадским Факултетом техничких наука, новосадском Академијом уметности и студијом за просторни дизајн „Моделарт архитекти” омогућила групи уметника да Новосађане проведе кроз

инспиративне просторе барокног градића који ће бити преображени упечатљивим уметничким интервенцијама. Просторне инсталације ће открити различите аспекте светлости као средства уметничког израза који актуелизују различита Теслина открића, али и Теслине неостварене снове. Мост Дуга, стара здања у Београдској улици и сама Београдска капија – сви архитектонски објекти крај којих ће се пролазити – у поворци ће бити преображени у монументалној игри светлости, покрета и звукова кроз фиксне, динамичке, бежичне и интерактивне аудио-визуелне технологије осветљења, укључујући и тродимензионалне пројекције.

Теслина светлосна галерија је производ креативне синергије више познатих интернационалних уметника из различитих градова, бивших и будућих носилаца титуле Европске престонице културе. Награђивани визуелни уметник, Петко Танчев долази из бугарског Плодзива (Европска престоница културе, 2019). Овај уметник уз помоћ најсавременије технологије ствара виртуелне светове који ремете нашу уобичајену

перцепцију физичке стварности. Иван Марушић Клиф делује на хрватској сцени медијске уметности као један од истакнутих аутора експерименталног смера, и био је директор фестивала светлости *Vector Hack* 2018. 2020. године у Ријечи (Европска престоница културе, 2020–2021). Поред њих, за важан сегмент изложбе задужен је италијански уметник Алберто Новело (Alberto Novello), познат по пренамени пронађених или деконтекстуализованих аналогних уређаја из прошлости (осцилоскопи, ране гејминг конзоле, видео-миксери и ласери), у циљу истраживања везе између звука и светлости у облику контемплативних инсталација и перформанса. Овој екипи уметника, који сви, осим Ивана Марушића Клифа, први пут гостују у Србији, придружиће се студенти сценског дизајна са Факултета техничких наука Универзитета у Новом Саду. Синергија уметника из различитих делова Европе је најбоља најава, како за отварање Европске престонице културе, тако и за разнолике програме који ће испунити годину титуле под слоганом „За нове мостове”. Након визуелног спектакла који ће читаво Подграђе претворити у светлосну позорницу,

догађај *Тесла – светлосна галерија* наставиће се низом концерата у новогодишњој ноћи, али и 1. и 2. јануара. У оквиру тог музичког дела програма, којим ће се овај дочек надовезати на досадашњу традицију прославе Нове године и употпунити савремени и експериментални визуелни амбијент прославе у Подграђу, наступиће домаћи и регионални извођачи међу којима су, новосадској публици добро познати, хрватски електропоп двојац *Nipplepeople*, београдски бенд „Канда, Коца и Небојша”, као и новосадски ди-џеј трио *Noise Destruction* који се окупља после 30 година само за ову прилику. Две вечери концерата обележиће и два аустријска састава – *Elektro Guzzi* који својом музиком испитује границе изведбе уживо у домену техно музике, али и култни двојац *Kruder&Dorfmeister*, познат по својим трип-хоп ремиксима поп и хип-хоп песама.

Као увод у еуфоричну атмосферу свечаних отварања, али и свих догађаја који су планирани за дочек 7530. године, на неколико локација у центру града, 12. јануара биће одржан Фестивал у јавним просторима – *Warm Up*³, у организацији уметничке асоцијације *Inbox*, са богатим музичким програмом у ком учествују искључиво новосадски бендови, представљајући тако градску музичку сцену.

PHOTO_L. ANDRIĆ

дошћек 7530

ОРГАНИЗУЈЕМО У СЛАВУ ТРАДИЦИОНАЛНОГ „СРПСКОГ НАРОДНОГ” РАЧУНАЊА ВРЕМЕНА, АЛИ И ЈУЛИЈАНСКОГ КАЛЕНДАРА ПО КОМЕ СЕ (ТАКОЗВАНА ПРАВОСЛАВНА) НОВА ГОДИНА ДОЧЕКУЈЕ 13. ЈАНУАРА. ТОГ ДАТУМА ОЧЕКУЈЕ НАС МНОШТВО ВЕЛИКИХ ИЗЛОЖБИ, ЦЕРЕМОНИЈА ОТВАРАЊА МУЗИЧКОГ ПРОГРАМА, КАО И ЦЕНТРАЛНИ ДОГАЂАЈ – ПРЕДСТАВА СВЕЧАНОГ ОТВАРАЊА ГОДИНЕ ТИТУЛЕ ЕВРОПСКЕ ПРЕСТОНИЦЕ КУЛТУРЕ, КОЈА ЋЕ НА ИМПРЕСИВАН НАЧИН СПОЈИТИ НЕКОЛИКО УМЕТНИЧКИХ ИЗРАЗА И ТРАДИЦИЈА. ОГРОМНА РЕКА ЉУДИ КОЈА ЋЕ СЕ КРЕТАТИ ГРАДОМ У ТОМ ПЕРИОДУ, СИМБОЛИЗОВАЋЕ РЕКУ ВРЕМЕНА, КОЈА ПОВЕЗУЈЕ ПРОШЛОСТ (ТРАДИЦИОНАЛНОГ РАЧУНАЊА) 7530. ГОДИНЕ И БУДУЋНОСТ (ГЛОБАЛНОГ РАЧУНАЊА) 2022. ГОДИНЕ, КАО И МАТЕМАТИЧКЕ ПРОРАЧУНЕ МИЛУТИНА МИЛАНКОВИЋА И МИЛЕВЕ МАРИЋ-АЈНШТАЈН СА УМЕТНИЧКИМ ИЗРАЗИМА.

НАКОН ШТО 31. ДЕЦЕМБРА, ЗАЈЕДНО СА ЦЕЛИМ СВЕТОМ, УЋЕМО У НОВУ 2022. ГОДИНУ, ОКРЕНУЋЕМО СЕ НАШЕМ ТРАДИЦИОНАЛНОМ НАЧИНУ РАЧУНАЊА ВРЕМЕНА, АЛИ И ПРОСЛАВИ 13. ЈАНУАРА КОЈУ СЛАВИМО ПО ЈУЛИЈАНСКОМ КАЛЕНДАРУ. ПОКУШАВАЈУЋИ ДА РЕАКТУЕЛИЗУЈЕ И РЕИНТЕРПРЕТИРА ТАЈ ВАЖАН ЕЛЕМЕНТ ДОМАЋЕГ КУЛТУРНОГ И ИСТОРИЈСКОГ НАСЛЕЂА, ПРОГРАМ „ДОЧЕКА“ БАВИЋЕ СЕ НАШИМ ГРАДОМ КРОЗ ВРЕМЕ И НАШИМ ОДНОСОМ ПРЕМА ВРЕМЕНУ У 7530. ГОДИНИ ПО „СРПСКОМ НАРОДНОМ“ КАЛЕНДАРУ, ТАКО БИТНОЈ ГОДИНИ ЗА НАС И ЗА НАШ ГРАД.

У СУСРЕТ ЈЕДНОМ ДРУГАЧИЈЕМ РАЧУНАЊУ ВРЕМЕНА

Свака цивилизација имала је свој начин да се ухвате у коштац са феноменом времена и са људском потребом да опцрта и савлада време митовима, мерењима, календарима и непрестаним праћењима свега што се по космосу креће и обрће око нас. Упркос нашим настојањима да све објаснимо и доведемо у везу, време нам увек измиче, и то неповратно. Оно што данас славиМО као дочек свакако је критична тачка у времену, моменат у ком га ми преламамо, заокружујемо, испраћамо и дочекујемо, па је стога један од централних догађаја у овом програмском луку изложба под насловом *Време и васељена*⁴, која се реализује у сарадњи са Покрајинском владом Војводине. Замишљена као путовање од таме до светлости, од хаоса до космоса, и уоквирена причом о великану светске науке пореклом из околине Новог Сада, Милутину Миланковићу, изложба ће се бавити појмом времена кроз векове, као и међусобним односом човека, времена и науке. Аутори изложбе, др Душан Јововић и проф. др Александар Петровић, као тематску окосницу поставке искористили су лик и дело прослављеног научника који се, као академик и професор Универзитета у Београду, остварио у низу дисциплина: математици, метеорологији, климатологији, астрономији, геологији, геофизици и географији. Миланковић је рођен у Даљу, месту крај Дунава, који је био темељ његове креативне опсесије временом и простором, као и инспирација за тежњу да гради нове мостове између различитих области знања. Као научник, бавио се великим питањима који чине праоснов свих цивилизација: законима осунчавања, сменом годишњих доба и утврђивањем поузданог календара. Творац је ревидираног јулијанског календара, познатог под називима Мелетијин или Новојулијански, који је најпрецизнији календар у односу на тропску годину. Миланковић је путовао кроз „васиону и векове”, а у част његових достигнућа у астрономији, по један кратер Месецу и Марсу понели су његово име. Његова позната књига, коју многи сматрају једним од најбоље написаних научно-популарних дела, „Кроз васиону и

векове”, објављена је 1928. године, баш у Новом Саду, у часопису „Летопис Матице српске”, најстаријем књижевном часопису у Европи и који се у континуитету издаје до данас. Управо је та књига и послужила као идеја водила за ову изложбу, али и за целокупну концепцију „Дочека”. У том смислу, може се речи да је *Време и васељена* интерактивна мултимедијална изложба која прати Миланковићеве креативне и научне опсесије. Простор Студија М у којем се изложба реализује, а који нам је уступљен уз помоћ Покрајинске Владе, биће потпуно сценографски адаптиран за изложбене концепте обележене различитим мултимедијалним решењима. Примера ради, виртуелне тродимензионалне људске фигуре у покрету, заједно са апаратима који звоне аналогним звуком и мешају се са дигиталним звуком околине, говориће о протоку времена. Изложба ће евоцирати рану историју човечанства и митолошке идеје које су о времену имале прве цивилизације, од винчанске културе, преко египатске, астечке и цивилизације маја, па све до античке Грчке. Сво то наслеђе различитих цивилизација симболички ће се спојити у реконструисаној радној соби Милутина Миланковића, коју је он описао на следећи начин: „Моја соба за рад је само скромно, али угодно уточиште. Ту, заштићен двоструким бедемима од осталог света, осећам се неописиво добро, ту читам, размишљам, сањам, каткад и дремам... Опазим ли Месец, ја се попнем до њега и шетам по његовој површини да изблиза видим оно што ме је на Месечевим мапама заинтересовало. Појави ли се која планета, ја одлетим до ње да бих резултате мојих математичких испитивања о клими планета контролисао на лицу места”. У тој ће соби, уз холограмски приказ великог путника кроз време и васељену – Миланковића, бити изложен и упоредни приказ свих већих календарских система које познајемо до данас.

УЗБУДЉИВА ХРОНОЛОГИЈА НОВОГ САДА

ПРЕДСТАВЉА НАШ ГРАД ПРИЧАЈУЋИ ГА КРОЗ ВРЕМЕ. ПРИЧАТИ ГРАД КРОЗ ВРЕМЕ ЗНАЧИ УКРСТИТИ ВИДЉИВО И НЕВИДЉИВО, ЗНАЧИ ИСПРИЧАТИ ОНО НЕМЕРЉИВО КРОЗ ОНО ШТО СЕ ДА ИЗМЕРИТИ – САГЛЕДАТИ ГРАД КАО ТОК, А ВРЕМЕ КАО ВИШЕСЛОЈНО УТВРЂЕЊЕ. НА ТОМ ПУТУ, НАУКА И УМЕТНОСТ МОРАЈУ ДА ПРОГОВОРЕ ЗАЈЕДНО, ИЛИ ЈЕДНО КРОЗ ДРУГО, ВРЕМЕ МОРА БИТИ КОЛИКО ЗАГОНЕТКА, ТОЛИКО И ИНСПИРАЦИЈА, А ГРАД МОРА БИТИ СТОПИВ – БИТИ ИСТОРИЈА У СВОМ САВРЕМЕНОМ ТРЕНУТКУ, И ПРИЧАТИ О СВОЈИМ САВРЕМЕНОСТИМА КРОЗ СВАКИ ТРЕНУТАК СВОЈЕ ИСТОРИЈЕ.

На трагу једне такве идеје, у оквиру програмског лука „Дочек”, а уз сарадњу са Историјским архивом Града Новог Сада, Заводом за заштиту споменика културе и Градске управе за грађевинско земљиште и инвестиције, на Позоришном тргу биће исписана *Узбудљива хронологија Новог Сада*⁵. Иако његова историја као слободног краљевског града под именом Нови Сад – односно *Neoplanta*, *Neusatz* или *Újvidék* – почиње тек пре 274 година, када му је 1748. године аустријска царица Марија Терезија доделила тај статус, наш град је једно од великих раскршћа европске цивилизације. Као део поднебља које је настањено у континуитету од 6 миленијума старе ере и на ком се одвијала неолитска револуција, Нови Сад је обележен тим дугим континуитетом живота, што га чини делом „Старе Европе” – термином којим литванска археолошкиња Марија Гимбутас назива неолитску културу на тлу Европе. Тако је од старчевачке културе (која је била део неолитске револуције и појаве првих пољопривредних култура), преко римског доба, сеоба народа и сукоба царстава

(Византије и Угарске, Хабзбуршке империје и Отоманског царства), ово поднебље било насељено без престанка сада већ 7 миленијума. Отуда се намеће и питање да ли је Нојева голубица мира на грбу Новог Сада, само симбол толеранције и сталне тежње ка миру, или нас можда упућује и на 7530. годину, коју рачунамо од момента библијског потопа по „српском народном” календару и коју славио у оквиру „Дочека” и целе године титуле Европске престонице културе.

Упркос симболу мира на свом грбу, Нови Сад је као велико раскршће европске цивилизације био обележен многим немирима локалних и европских размера, све до потписивања Карловачког мира (1699), након чега започиње изградња једне од тада највећих савремених артиљеријских тврђава у Европи – Петроварадинске тврђаве, данас препознатљивог симбола града. Након тврђаве и статуса слободног краљевског града, које је добио у 18. столећу, град је отпочео фазу модернизације на различитим нивоима. Од престонице српског

PHOTO: J. IVANOVIĆ

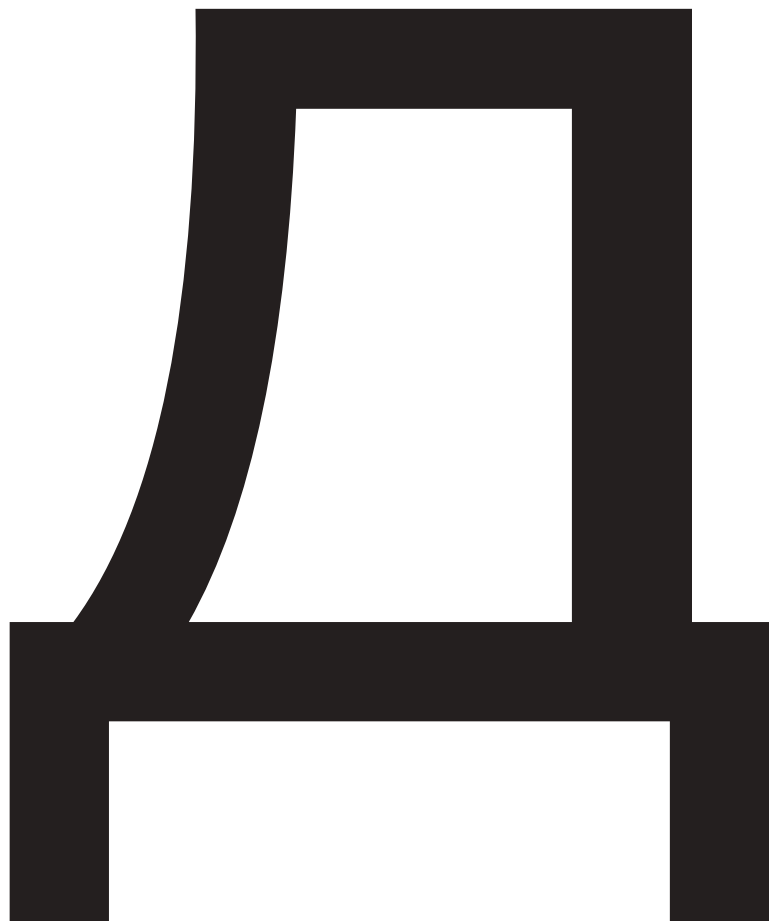
романтизма и српске интелектуалне мисли уопште почетком 19. века, када су у граду основане претече данашњих најзначајнијих културних институција попут Српске читаонице, Српског народног позоришта или (из Будимпеште досељене) Матице српске, па све до револуционарних немира из 1848. године, Нови Сад је био сведок бурне модернизације и великих промена које су обележиле и читаву Европу. Тако су, на пример, Новосађани убрзо након житеља Лондона, Париза и других великих градова у Европи, добили прво електрично осветљење (1891), одржана је прва филмска пројекција само две године после премијере браће Лимијер у Паризу (1897), српска научница Милева Ајнштајн (рођ. Марић) са супругом Албертом Ајнштајном боравила је у свом родном граду (1905), завршена је изградња једне од најлепших и највећих синагога у Средњој Европи (1909). Након што је 1918. године постао део Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца (касније Југославије), град доживљава нови замах у културном и научном животу сведочећи посетама индијског нобеловца Рабиндраната Тагоре, објављивању књиге „Кроз васиону и векове” Милутина Миланковића у Матици српској, концерту великог пијанисте Артура Рубинштајна, али и проглашењу Николе Тесле за првог почасног грађанина. Уочи Другог светског рата, свечано је отворена и Банска палата у Новом Саду, коју је „Фејдон” – водећи светски издавач у области уметности и архитектуре – уврстио међу најлепше примерке модернистичке архитектуре света у 20. веку, сврставши тиме архитекту Драгишу Брашована међу пионире модерне архитектуре. У 20. столећу смењују се светли и тамни тренуци. Други светски рат је обележен „леденим данима”, Новосадском рацијом 1942. године – масовним погубљењем Срба, Јевреја и Рома. Након ослобођења 1944. године, град се убрзано развија у једном новом идеолошком и економском амбијенту, постаје значајан индустријски и универзитетски

N. ALADAG

центар који непрестано расте. Али, као што бива у динамичној историји Европе, живот на граници Средње Европе и Балкана донео је и дубоку политичку, економску и културну кризу узроковану распадом Југославије и ратом деведесетих година. Године 1999, град је још једном остао без својих мостова током НАТО бомбардовања Савезне Републике Југославије. Током наредне деценије мостови су обновљени, а град се изнова убрзано развијао и не без тензија трагао за својим новим политичким и културним идентитетом у земљи, региону, па и Европи. Године 2022. доноси сада и овде нову светлост и прилику да истражимо и покажемо своје најјаче, најдубље и најбоље стране: Нови Сад је Европска престоница културе под слоганом „За нове мостове!”

Крећући се од прошлости ка садашњости, добар начин да се прошлост града самери са његовом садашњошћу, биће и изложба у Музеју савремене уметности Војводине под називом *Evrovizion. Crossing stories and spaces*⁶, која критички преиспитује, из више перспектива, актуелну друштвено-политичку ситуацију у Европи. Новосадска публика различитих узраста и компетенција имаће прилику да активно учествује у програму који ће обележити годину титуле и садашњицу града кроз пројекат *Новосађани бирају*⁷ који спроводи Галерија Матице српске.

КАО ЗВАНИЧАН ПОЧЕТАК ГОДИНЕ ТИТУЛЕ

у Српском народном позоришту ће, 13. јануара, бити одржана церемонија отварања Европске престонице културе. Програм церемоније настојаће да прикаже различита културолошка, национална, конфесионална и генерацијска преплитања, карактеристична за Нови Сад, Војводину, али и за овај део Европе. На овдашњим се раскршћима сусрећу многи путеви, чије су исходишне тачке сасвим различите, некада супротстављене, чак и историјски сукобљене. Концепт програма церемоније показује да та раскршћа, та чворишта различитости, отварају своје велике путеве мира само кад на њима оснажујемо интеркултуралност и мултиетничност. Тада заједнички живот, уместо неизбежности и трпеливости, постаје истинска толеранција, узајамна слобода и потреба за преплитањем. Таква преплитања вековно су обележје Новог Сада – његова хармонија хетерогености, његова полифонија уместо какофоније, дијалог уместо ћутања у различитости. Два писма, два календара, неколико конфесија, неколико традиционалних мотива у везу, костиму и ликовности, различите мелодије и хармоније у музичком наслеђу, неколико језика и њихове специфичности, аутентичан вокабулар покрета различитих плесних наслеђа, различите скулптуре и културе заједно чине

јединствени калейдоскоп културе, у којем се преплићу елементи који се вечно умножавају у огледалима, а пред публиком увек приказују нове рефлексије и бескрајне нове могућности. У сценском простору Српског народног позоришта, који ће током отварања доживети трансформацију, публику очекује осам уметничких сценских слика које ће дочарати осам програмских лукова Европске престонице културе: „Дочек”, као симболичко стапање овдашњих двојности; „Сеобе”, као темељ интеракције култура; „Будућност Европе”, као савремени свет посматран очима младих; „Хероине”, као снагу женског стваралаштва; „Тврђаву мира”, као тематизацију културе мира и заједништва; „Дунавско море”, као темељ креативне опсесије изградњом мостова између различитих светова и нашег света са природом „Калейдоскоп културе”, као нову синергију различитих уметности; „Другу? Европу”, као израз свих европских алтернативности. Тако ће се кроз спајање свих ансамбала и свих елемената сценографије отварања саздати симболички мост што спаја многе обале.

ДОЧЕК 7530

ДОЧЕК 7530

PHOTO_J. IVANOVIĆ

У ЗЕНИТУ „ДОЧЕКА”

у ком 13. јануара кулминира идеја двојног отварања Европске престонице културе Новом Саду, и који представља тачку укрштања принципа времена и принципа енергије, различити уметнички изрази опцртаће симболички простор где ће се наука и уметност спојити, најављујући тим спојем читаву годину програма пред нама. Тај догађај-зенит програмског лука, који је продукцијски гледано најкомплекснији догађај читаве године, биће представа свечаног отварања под називом *Зенитеум :: 2022*^{*}, који ће математичке прорачуне симболички преобразити у плесну и музичку симфонију. У њој се крије људска потреба да комуницира са оним непознатим што га окружује, да пусти свој глас „кроз васиону и векове”. Очекујмо :: неочекивано!

Наслов представе потиче од међународног уметничког покрета зенитизма, инспирисаног уредничким радом и стваралаштвом Љубомира Мицића (1895–1971), који је у свом интернационалном часопису „Зенит” обликовао европску авангардну уметност између два светска рата у Београду, Загребу, Паризу, Берлину, Милану и Москви. Сарадници четрдесет и три броја часописа „Зенит” били су неки од главних актера тадашње уметничке сцене у Европи: Ласло Мохољи Нађ, Татлин, Гропијус, Кандински, Маљевич, Георг Грос, Иван Гол, Пикасо, Модильани, Ел Лисицки и други. Мицићев архитектонско-уметнички концепт „Зенитеум” поставља човека у средиште универзума, а уметност и науку схвата као његова два круга спознаје са највишим степеном поетске свести. Баш као што је Мицићев „Зенитеум” био израз духа времена Европе после Првог светског рата, после велике кризе, новосадски *Зенитеум :: 2022* биће прво славље у време после велике светске пандемијске кризе. *Зенитеум :: 2022* ће бити пун научног опреза и уметничке наде,

како то каже аутор овог спектакла, словеначки позоришни редитељ и творац постгравитацијске уметности, Драган Живадинов. Двоје централних протагониста представе *Зенитеум :: 2022* су научници биографски и географски везани за Нови Сад: Милева Марић Ајнштајн и Милутин Миланковић. Тако је и математика централна тема представе – математика као универзални језик.

Док је математичарка Милева Марић Ајнштајн (1875–1948), која је рођена у Тителу, а средњу школу похађала је у Новом Саду, активно учествовала у формулисању теорије релативитета, математичар Милутин Миланковић (1879–1958), који је рођен је у Даљу, код Новог Сада, отац је климатске астрономије. Прво издање Миланковићеве књиге „Кроз васиону и векове” штампано је у Новом Саду, у Матици српској. Поред двоје математичара, трећи протагониста *Зенитеума :: 2022* биће Љубомир Мицић са његовом модернистичком реинтерпретацијом балканског човека, која је остварена у концепту „Барбарогенија”. Сценографски аспект свечаности биће заснован на реинтерпретацији историјске авангарде и на постгравитацијској реинтерпретацији конструктивизма и супрематизма. Уз смелу сценографску употребу зграде Бановине пројектоване у Баухаус стилу, која својим изгледом подсећа на брод који плови Дунавом, идеја о модерном Новом Саду биће изнова интерпретирана у кључу постгравитацијског и авангардног сценског израза чиме ће *Зенитеум :: 2022* спровести визију Европске престонице културе: „Почетак новог Сада!”. Обележавајући 7530. годину према „српском народном” календару, путујемо до библијског „потопа” према ком је Ноје спасао живи свет на земљи уз помоћ чувене Арке. У контексту *Зенитеума :: 2022*, Нојева Арка трансформисаће се у свемирски брод, а Брашованова кула представљаће симбол путовања у васиону посредством научног и уметничког наслеђа везаног за Нови Сад. Музички део представе биће омаж познатој српској композиторки Љубици Марић, коју ће извести хор од двадесет певача/актера, а либрето потписује сам Драган Живадинов.

Након велике представе свечаног отварања, која у себи спаја многе уметничке и научне традиције, како домаће тако и европске, прослава 7530. године наставља се на више од 50 локација у граду. Новосађани и њихови гости имаће прилику да чују неке од светски познатих извођача који ће 13. јануара наступити по први пут у Новом Саду. Међу њима је једна од најпознатијих светских фадо певачица из Португала, Кармињо, чији је први албум већ достигао платинасто издање и која је добитница Златног Глобуса за најбољег извођача. Поред ње, те вечери моћи ћемо да чујемо и најпознатији француски кавер бенд „Нувел Ваг” са њиховим светски познатим обрадама музичких хитова, као и америчку кантауторку Крису Бел, звезду „Твин Пикс” серијала и музу Дејвида Линча, која нам доноси своје *dreamy pop* хитове. Уз њих ће наступити и познати енглески *drum and bass* бенд „Рудиментал”, као и електронски састав из деведесетих „Морчиба”, који такође долази из Енглеске. С друге стране, новосадска публика моћи ће да чује и њој добро познате домаће и регионалне извођаче као што су домаћа икона етно музике, Биљана Крстић са Бистрик оркестром, једну од најистакнутијих извођачица југословенске и хрватске сцене Јосипу Лисац, регионално познатог кантаутора Дамира Урбана, и многе друге. На таласу музичких прослава, биће организована и два мања музичка пројекта намењена млађој публици – *Чардак ни на небу, ни на земљи*⁹ у организацији удружења уметника „Високо Ц” и *Звучни сноп*¹⁰ организован од стране ШОСО „Милан Петровић”.

ВРЕМЕ (ПРО)СЛАВА

И ЗА КРАЈ, НАКОН ЗЕНИТА ЧИТАВОГ ПРОГРАМА ДОЧЕКА, ПРАВИМО ЈОШ ЈЕДНУ ПРОСЛАВУ КОЈОМ СЕ СИМБОЛИЧНО ОСВРЋЕМО НА ТРАДИЦИОНАЛНУ СПРСКУ СЛАВУ. УЈЕДНО, СЛАВА КАО ПОРОДИЧНИ ПРАЗНИК У ВОЈВОЂАНСКОЈ СРЕДИНИ, ПОДРАЗУМЕВА И ДОБРОДОШЛИЦУ СВИМ ЉУДИМА РАЗЛИЧИТИХ НАЦИОНАЛНОСТИ, ЧИМЕ КРОЗ (ПРО)СЛАВЕ ПОТВРЂУЈЕМО МУЛТИКУЛТУРАЛНИ ИДЕНТИТЕТ НОВОГ САДА. КАКО СЕ, УЗ СВЕТСКИ ПОЗНАТЕ ИЗВОЂАЧЕ, СВЕЧАНЕ ПРОГРАМЕ И ЈЕДИНСТВЕНЕ ПЕРФОРМАНСЕ ГДЕ СЕ УМЕТНОСТ СПАЈА СА НАУКОМ ПРОНАЛАЗЕЋИ ЈЕДИНСТВЕНЕ ИЗРАZE, НЕ БИ ЗАБОРАВИЛО НА ТРАДИЦИЈУ КАО НЕИЗОСТАВАН И КОНСТИТУТИВАН ЕЛЕМЕНТ КУЛТУРЕ, НИЈЕ ДОВОЉНО ПУКО ПОНАВЉАТИ И ОДРЖАВАТИ ТРАДИЦИЈУ. НЕОПХОДНО ЈЕ ДА СЕ ОНА СТАЛНО КРЕАТИВНО ИЗНОВА ПРЕУЗИМА И ОБНАВЉА. БУДУЋИ ДА ЈЕ У РЕГИСТАР НЕМАТЕРИЈАЛНОГ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА УНЕСКА ОД 2014. ГОДИНЕ УБРОЈЕНА СРПСКА ПОРОДИЧНА СЛАВА, КАО ПРВО КУЛТУРНО ДОБРО ТОГ ТИПА ИЗ СРБИЈЕ КОЈЕ ЈЕ УПИСАНО НА ТУ ЛИСТУ, НОВИ САД ЋЕ КАО ДОБАР ДОМАЋИН, ОТВОРИТИ ВРАТА СВОЈИХ КУЛТУРНИХ СТАНИЦА ЗА СВЕ КАКО БИ СВАКИ ГОСТ СВОЈИМ ПРИСУСТВОМ УВЕЛИЧАО ТАЈ ЗНАЧАЈАН ДАН У ОВДАШЊЕМ КУЛТУРНОМ КОНТЕКСТУ.

PHOTO_P. SUROVI

Тако ће, као и свака велика породица, повезана својим унутрашњим интимним и спољашњим културним мостовима, и Фондација „Нови Сад – Европска престоница културе” прославити своју славу, Светог Василија Великог, 14. јануара. Славећи на нов начин, Европска престоница културе придржаваће се традиционалног приступа и по њему назвати тај битан догађај једноставно, како му и доликује – *Слава*¹¹. Славски дом биће вишеструк – читава мрежа културних станица које су створене кроз процес припрема за годину титуле у различитим деловима града и околини. Програмски лук „Дочек” је изванредна прилика да културне станице отворе врата свим посетиоцима како бисмо заједно и у посебном, модерном амбијенту обележили традиционалну славску свечаност. Негујући једним делом изворни облик славе, славска свечаност почиње 14. јануара обредом освештавања жита, резањем колача и молитвом. У амбијенту културних станица, овај чин прати програм црквених хорова који, изводећи тропаре, овом догађају дају свечану ноту. Након обреда освештавања жита, резања колача и молитве, кум славе приступа такозваном „дизању славе” – наздравља слави. Сви присутни приступају славској трпези (уз неизоставне обредне колаче зване василице), након чега следи за ову прилику специјално одабран музички репертоар, који треба да представи богато тамбурашко наслеђе свих народа Војводине, и то кроз наступе осам тамбурашких оркестара и осам црквених хорова: српски, буњевачки, шокачки напев, као и традиционалну музика Русина, Мађара, Румуна, Рома, и других. Поред кума славе, госте ће дочекивати и поздрављати девојке и момци у српским, словачким, мађарским, румунским, русинским, буњевачким, шокачким, народним ношњама. Обележавање славе пратиће и изложба Павела Суруговог (Pavel Surový), светски признатог графичког дизајнера из Кисача, која ће приказати богатства различитости народних ношњи свих народа Војводине, али и целе Србије. Рад Павела Суруговог је специфична реинтерпретација народних ношњи као

нематеријалног културног наслеђа, која смело компонује традиционалне елементе приказујући их у новом светлу, са естетичке дистанце. Ова изложба представљаће јединствену сценографију свих културних станица у којима ће се славити слава и којом ће се са поносом истаћи интеркултуралност Војводине. У складу са тим, свака културна станица имаће као почасне госте представнике једног културно-уметничког друштва мањинске националне заједнице из Новог Сада и околине. Тако ће слава заправо бити једна увертира у низ програма који ће бити вишеструки одраз интеркултуралности Новог Сада и Војводине, који ће преломљен кроз каледоскоп европских вредности постати новим начином културне и уметничке интеракције. Та ће интеракција бити пренета и на најмлађе који ће са члановима фолклорних ансамбала локалних културно-уметничких друштава приредити програм који презентује улогу деце у зимском циклусу традиционалних обичаја (коринђање, пијуканье и материце), са једне стране, док са друге, презентовати хорску, вокалну и инструменталну традицију прилагођену њиховом узрасту.

СТР. 14	1	ТЕСЛА: ИЗУМЕТНИК 31. ДЕЦ 2021 / ИСПРЕД МОСТА ДУГА НА БУЛЕВАРУ МИХАЈЛА ПУПИНА ПАРТНЕР: Српско народно позориште
СТР. 16	2	ТЕСЛИНА СВЕТОСНА ГАЛЕРИЈА 31. ДЕЦ 2021 – 2. ЈАН 2022 / ПОДГРАЂЕ НОСИЛАЦ: Фондација „Нови Сад – Европска престоница културе” ПАРТНЕРИ: Факултет техничких наука (Нови Сад, Србија), Академија уметности (Нови Сад, Србија), Градска управа за грађевинско земљиште и инвестиције (Нови Сад, Србија), Студио за просторни дизајн „Моделарт архитекти” (Нови Сад, Србија)
СТР. 17	3	ФЕСТИВАЛ У ЈАВНИМ ПРОСТОРИМА – <i>WARM UP</i> 12. ЈАН 2022 / ЦЕНТАР НОСИЛАЦ: Уметничка асоцијација Inbox
СТР. 21	4	ВРЕМЕ И ВАСЕЉЕНА 13. ЈАН 2022 / СТУДИО М НОСИЛАЦ: Фондација „Нови Сад – Европска престоница културе” ПАРТНЕР: Покрајинска влада Војводине

СТР. 22

5

УЗБУДЉИВА ХРОНОЛОГИЈА НОВОГ САДА

13. ЈАН 2022 / ПОЗОРИШНИ ТРГ

НОСИОЦИ: Историјски архив Града Новог Сада и Фодација „Нови Сад – Европска престоница културе”

ПАРТНЕРИ: Завод за заштиту споменика културе Града Новог Сада и Градска управа за грађевинско земљиште и инвестиције (Нови Сад, Србија)

СТР. 25

6

EVROVIZION. CROSSING STORIES AND SPACES

26. НОВ 2021 – 28. ФЕБ 2022 / МУЗЕЈ САВРЕМЕНЕ
УМЕТНОСТИ ВОЈВОДИНЕ

НОСИЛАЦ: Музеј савремене уметности Војводине

ПАРТНЕРИ: Institut für Auslands beziehungen (Штутгарт, Немачка) и Гете Институт у Србији (Београд, Србија)

СТР. 25

7

НОВОСАЂАНИ БИРАЈУ

17. ДЕЦ 2021 – 31. ДЕЦ 2022 / ГАЛЕРИЈА МАТИЦЕ СРПСКЕ

НОСИЛАЦ: Галерија Матице српске

СТР. 31

8

ЗЕНИТЕУМ :: 2022

13. ЈАН 2022 / БУЛЕВАР МИХАЈЛА ПУПИНА

НОСИЛАЦ: Фондација „Нови Сад – Европска престоница културе”

СТР. 32

9

ЧАРДАК НИ НА НЕБУ, НИ НА ЗЕМЉИ

13. ЈАН 2022 / КУЛТУРНИ ЦЕНТАР НОВОГ САДА

НОСИЛАЦ: Удружење уметника „Високо Ц”

СТР. 32

10

ЗВУЧНИ СНОП

13. ЈАН 2022 / НОВА ЗГРАДА ШКОЛЕ „МИЛАН ПЕТРОВИЋ”

НОСИЛАЦ: Школа за основно и средње образовање „Милан Петровић”

СТР. 36

11

СЛАВА

14. И 15. ЈАН 2022 / КУЛТУРНЕ СТАНИЦЕ У НОВОМ САДУ И ЗОНИ 021

ПАРТНЕРИ: Удружење НВО Color Media Events, Културни центар „Кисач”

СЕЕ ОВЕ

ЉУДИ ПРЕЛАЗЕ ГРАНИЦЕ, ГРАНИЦЕ ПРОЛАЗЕ КРОЗ ЉУДЕ.

СЕОБЕ СУ САСТАВНИ ДЕО ЉУДСКОГ СТАЊА, А ГРАДОВИ СУ ЊИХОВА ШАРЕНА ЛИЦА. У ФЕБРУАРУ И У ПРВОЈ ПОЛОВИНИ МАРТА, МУЛТИКУЛТУРАЛНИ НОВИ САД, КАО ЕВРОПСКИ ПРОСТОР КРЕТАЊА, БИЋЕ ИСПУЊЕН ПРИЗОРИМА МИГРАТОРНЕ ЕСТЕТИКЕ. КРОЗ МУЛТИМЕДИЈАЛНЕ ИЗЛОЖБЕ, ПЛЕСНЕ, МУЗИЧКЕ И ДРАМСКЕ ПЕРФОРМАНСЕ И ПРОГРАМЕ, ДЕБАТЕ И КУЛИНАРСКЕ ХЕПЕНИНГЕ, НАСТОЈАЋЕМО ДА ПОКАЖЕМО СУШТИНСКУ ВРЕДНОСТ НАШИХ ВЕЧНИХ ЛУТАЊА И МЕЂУСОБНИХ ПРОЖИМАЊА.

Често се може чути да данас у свету има више миграната него икад и да ће се њихов број у будућности повећавати. Према неким подацима, један од 35 становника наше планете је мигрант. Глобално посматрано, чини се да, уместо прихватања другог и различитог, избегличка криза продубљује расне и етничке стереотипе и предрасуде. Ипак, по избијању пандемије ковида 19, кретање је заустављено. У марту 2020. године, свет је стао и увидели смо да, ако постоји „страх“ од миграција, постоји и још један већи – то је страх од потпуног заустављања кретања. Да ли то значи да смо боље разумели да су миграције, односно кретање и покретљивост, део наше природе?

Локално посматрано, Нови Сад не само што је на путу кретања савремених миграција и изазова које оне носе, него се још увек суочава и са изазовима сеоба које су последица балканских ратних сукоба из деведесетих година прошлог века. Можемо ли са рубова Панонске равнице понудити перспективе које би промениле устаљена мишљења о другом и другачијем?

Наш град се, као други по величини град у Србији, поноси својим специфичним геостратешким положајем једног од многобројних европских раскршћа. Кроз историју је свој идентитет градио на миграторним кретањима и постао је препознатљив по мултикултуралности и

суживоту многобројних етничких група. Данас у њему живи двадесет и једна национална заједница, говори се седамнаест језика, од којих су чак седам званични језици Европске уније, док су четири језика у службеној употреби. Зато миграције посматрамо као специфичност Новог Сада, истичући значај које су имале за настанак и промене његовог идентитета. Али, занимају нас исто тако и заједнички проблеми региона, питања актуелних глобалних (е)миграција, као и мотиви младих људи за одлазак из земље.

Програмска целина Раскршће (1. 2 – 15. 2) истражује утицај миграција на европски идентитет Новог Сада и преиспитује његову улогу у локалном, европском и глобалном контексту; Миграт (15. 2 – 3. 3) је уметничка визија миграција као неодвојивог дела европског идентитета; Сеобе душа (3. 3 – 17. 3) говоре о утицају егзистенцијалних и духовних миграција на појединце. Током трајања Каравана (17. 3 – 20. 3) отискујемо се на јединствено гастрономско путовање Европом и упознајемо нову магију.

У сучељавању, али и прожимању локалног и глобалног, програми у овом луку ће нас водити кроз различите изразе и различите делове града и околине, у покушају да се кретањем идеја и уметничких концепата укаже на темељну улогу сеоба у изградњи културног богатства и интеркултурног дијалога једне европске средине.

РАСКРШ

1/2 – 15/2/2022.

НЕ

РАСКРШЋЕ ЈЕ НАЈБОЉЕ МЕСТО?
СТВАРАЊЕ НОВОГ САДА КРОЗ МИГРАЦИЈЕ
БИЋЕ ТЕМА ИЗЛОЖБИ ИЗ ОБЛАСТИ КУЛТУРНОГ
НАСЛЕЂА. ПОСМАТРАЋЕМО ПРОШЛОСТ ИЗ
УГЛА САДАШЊОСТИ КАКО БИСМО ЗАМИШЉАЛИ
НОВУ БУДУЋНОСТ. ПОКУШАЋЕМО ПРЕДРАСУДЕ
ДА ДОВЕДЕМО ЧАК И ДО СМЕХА, ДА
ИЗНЕНАДА ЗАИГРАМО ГРАДСКИМ УЛИЦАМА И
ПОЗДРАВИМО ОНЕ КОЈИ СУ СЕ ВРАТИЛИ ДА БИ
ДОНЕЛИ НОВО БОГАТСТВО У СВОЈ ГРАД.

ДА ЛИ ЈЕ ПОСТОЈАО „ГРАД ПРЕ ГРАДА”?

...ПИТАМО СЕ У ТРЕНУТКУ КАДА СУ МИГРАЦИЈЕ НАЈАКТУЕЛНИЈА ЕВРОПСКА ТЕМА, А НОВИ САД НА ПРАГУ ДА И САМ ПОСТАНЕ ДЕО НОВЕ КУЛТУРНЕ ЕВРОПСКЕ МАПЕ, СА ПРЕКО 4.500 ЕВРОПСКИХ УМЕТНИКА КОЈИ ЋЕ ПОСЕТИТИ НОВИ САД КАО ЕВРОПСКУ ПРЕСТОНИЦУ КУЛТУРЕ И ТАКО УКАЗАТИ НА ДОБРЕ СТРАНЕ МИГРАЦИЈА. ПИТАМО СЕ ДА ЛИ ЈЕ *CASTELLUM CUSUM* БИО ГРАД ПРЕ ГРАДА, ТВРЂАВА ПРЕ НАШЕ ПЕТРОВАРАДИНСКЕ ТВРЂАВЕ, КОЈА ЈЕ У 1. ВЕКУ НОВЕ ЕРЕ БИЛА ВАЖНО МЕСТО ОДБРАНЕ РИМСКЕ ИМПЕРИЈЕ. ЗАТО ЈЕ САДА ДОШАО ТРЕНУТАК ДА СЕ ПРИСЕТИМО ПРИЧА О МИГРАЦИЈАМА КОЈЕ НА ПРОСТОРУ ПАНОНИЈЕ СЕЖУ ЧАК ДО СТАРОГ ВЕКА, А КАО ЈЕДАН ОД ДОКАЗА ОСТАЛА СУ НАМ ТРИ РИМСКА ШЛЕМА. ЧУВАЈУ СЕ У НАЈВЕЋЕМ НОВОСАДСКОМ МУЗЕЈУ КОЈИ ЈЕ У ЕВРОПИ ЈЕДИНСТВЕН ПО ОВИМ, 17 ВЕКОВА СТАРИМ, РЕЛИКВИЈАМА МИГРАТОРНИХ УТИЦАЈА НА НАШЕМ ПРОСТОРУ И ПРЕДСТАВЉАЈУ САМ ПОЧЕТАК ПРИЧЕ О НОВОМ САДУ КАО РАСКРШЋУ КУЛТУРА.

Педесетих година 20. века у селима у Срему, недалеко од Новог Сада, пронађени су драгоцени археолошки остаци великог и моћног Римског царства – три позлаћена шлема необичне лепоте. Настали у 4. веку, после доношења познатог Закона о толеранцији и Миланског едикта, шлемови, као симбол империјалне моћи, у позадини причају причу о провинцији Панонији у којој су и тада, као и данас, живели многобројни народи и где су се повлачиле границе између цивилизације и варварства. У жељи да истражи сеобе као цивилизацијски феномен и да локално богатство представи на савремен начин, тим Музеја Војводине приређује мултимедијалну изложбу *Тамо где сеоба завршава: од римске Паноније до данашње Војводине*¹. Путовање кроз време ће посетиоцима приближити не само далеки историјски контекст, већ и

узбудљиви процес открића и конзервације древних шлемова. О наслеђу ће говорити и различити уметнички програми, радионице и трибине, док ће монодрама представити лик римског официра Дизона, могућег носиоца једног оваквог шлема. Музеј ће грађане позвати да пошаљу кратак видео-рад на тему „Шта је за вас толеранција?”, како би комуницирали и преиспитали идеју толеранције некад и сад.

АКО ЈЕ ИМЕ СУДБИНА...

ОНДА ЈЕ ИМЕ НОВОГ САДА ОД СВОГ НАСТАНКА УКАЗИВАЛО НА ИНТЕРКУЛТУРАЛНОСТ И ЕВРОПСКИ ДУХ КОЈИ ЈЕ И ДАНАС ВАЖАН ДЕО ИДЕНТИТЕТА ГРАДА. *RATZEN STADT*, *RATZENSTATT*, *PETERWARDEINER SCHANTZ*, *NEOPLANTA*, *NEUSATZ (AN DER DONAU)*, *ÚJVÍDEK*, *NOVI SAD*, МЛАДА ЛОЗА, НОВИ САД – ИМЕ НАМ ГОВОРИ О ТОМЕ КАКО НАСТАЈЕ ЈЕДАН НОВИ ГРАД, АЛИ И КАКО САДАШЊЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ ТРЕБА ДА СЕ ОДНОСЕ ПРЕМА ВЛАСТИТОЈ ПРОШЛОСТИ. НОВИ САД ЈЕ УВЕК ЈЕДНО НОВО САДА, ЈЕДАН НОВИ ЗАСАД КОЈИ НАЈВИШЕ РАСТЕ И РАЗВИЈА СЕ У ВРЕМЕНИМА КРИЗЕ. ТИТУЛА ЕВРОПСКЕ ПРЕСТОНИЦЕ КУЛТУРЕ БИЛА ЈЕ ДОБАР ПОВОД ДА НАШ ГРАД САГЛЕДАМО КРОЗ ЕВРОПСКЕ УТИЦАЈЕ ИЗ КОЈИХ ЈЕ ПРОИЗАШАО ЈЕДИНСТВЕНИ НОВИ САД, КАО МЕСТО СУЖИВОТА БРОЈНИХ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА, ПРЕПЛИТАЊА КУЛТУРА И АУТЕНТИЧНЕ АТМОСФЕРЕ МАЛОГ ГРАДА СА ТОЛИКИМ БРОЈИМ РАЗЛИЧИТИХ ЕТНИЧКИХ ЗАЈЕДНИЦА.

PHOTO_J. IVANOVIĆ

Геополитички положај града Новог Сада, на обали Дунава, на раскршћу Средње Европе и Балкана, условава да он буде представљен у европском контексту. Развијајући се из раније постојећих мањих насеља близу стратешки важне Петроварадинске тврђаве, град је, указом аустријске царице Марије Терезије, добио име Нови Сад (латински Neoplanta) 1. фебруара 1748. године, када је постао слободан краљевски град. Овај датум се данас обележава као Дан града. За тај дан предвиђено је свечано отварање *Изложба Нови Сад*².

Титула Европске престонице културе прилика је да се, кроз циклусе успона и падова, публици представе многобројни и разноврсни културни и политички утицаји на јавни и приватни живот новосадских становника. Кустоски тим Музеја Града је пред собом имао не само комплексну тему, већ и шаролик и богат материјал који је чекао свој тренутак да буде обликован у мултимедијалну платформу коју ће,

симболично, чинити 22 целине. Одреднице које одабране целине повезују у јединствен наратив су: слобода, европа, мултикултуралност, еманципација и експанзија. Постава ће бити иновативна – мултимедијална и партиципативна, уз организацију многобројних пратећих садржаја током трајања изложбе (концерти, предавања, радионице). Вишеслојна интерпретација презентованих садржаја омогућиће посетиоцима да доживе различите аспекте локалне историје, од насељавања становништва и елибертације, преко кључних историјских догађаја и личности, до савремене музичке сцене.

10 X НОВИ САД: СТУБОВИ МОДЕРНОСТИ

ПОНЕКАД БРОЈКЕ ЗАИСТА
ГОВОРЕ ВИШЕ ОД РЕЧИ:
НОВИ САД ЈЕ У ПОСЛЕДЊИХ
СЕДАМДЕСЕТ ГОДИНА ПОВЕЋАО
СВОЈУ ПОВРШИНУ ЧЕТИРИ ПУТА,
А БРОЈ СТАНОВНИКА ГОТОВО
ДЕСЕТ ПУТА. У КАКВОЈ СУ
ВЕЗИ ПРЕОБРАЖАЈИ УРБАНОГ
ПРОСТОРА И СТАЛНА ДРУШТВЕНА
КРЕТАЊА И ПРОМЕНЕ ЉУДИ
КОЈИ У ГРАДУ ЖИВЕ?

На ово важно питање одговор ће нам дати „База” – платформа за просторне праксе, у партнерству са Друштвом архитеката Новог Сада (ДАНС) и „Ефемера колективом”. Кроз истраживање друштвених промена и утицаја европске архитектуре, проверена екипа ће радити на томе да утврди стубове модерности као нове просторе за друштвени живот грађана. У тим објектима ће се одржати *Нови Сад – модеран град*³, двадесетчетворочасовни догађај који укључује интерпретацију дигитализованог архивског материјала који остаје као легат пројекта, презентацију резултата радионица са међународним менторима из неколико дисциплина и *site-specific* креативне интерпретације урбаних простора које причају причу о модернизацији Новог Сада у 20. столећу. Дијалог о визијама будућег развоја Новог Сада отворен је за све. Крајњи циљ је реинвентирање, односно поновно откривање модерности у Новом Саду 21. века.

PHOTO_V. VELIČKOVIĆ

ПОВРАТАК ЈЕ НОВИ ПОЛАЗАК

КАД ЈЕ РЕЧ О МИГРАЦИЈАМА МЛАДИХ, ЧЕСТО СЕ ПОСТАВЉА ПИТАЊЕ ЗАШТО ОНИ ОДЛАЗЕ. МОЖДА БИ, НАСУПРОТ ТОМЕ, ТРЕБАЛО ВИШЕ ГОВОРТИ О ОНИМА КОЈИ СЕ МАКАР ПРИВРЕМЕНО ВРАЋАЈУ И ОБОГАЋУЈУ СРЕДИНУ ИЗ КОЈЕ СУ ПОТЕКЛИ. ЗАТО ПРЕДСТАВЉАМО МУЗИЧАРЕ ИЗ НОВОГ САДА, СА СВЕТСКИМ КАРИЈЕРАМА, РАЗЛИЧИТИХ НАЦИОНАЛНОСТИ, АЛИ ПРЕ СВЕГА – НОВОСАЂАНЕ, КОЈИ ЋЕ НАМ И ОВОГ ПУТА ПОТВРДИТИ ДА ЈЕ НОВИ САД ГРАД КЛАСИЧНЕ МУЗИКЕ И СВЕТСКИХ ТАЛЕНАТА КОЈИ ЋЕ СЕ У ГОДИНИ ТИТУЛЕ ЕВРОПСКЕ ПРЕСТОНИЦЕ КУЛТУРЕ НАЋИ НА ЈЕДНОМ МЕСТУ И ПРИЧАТИ УНИВЕРЗАЛНИМ ЈЕЗИКОМ МУЗИКЕ.

Развој класичне музике у Европи је незамислив без миграција, односно без културне разноликости и размене уметника, музичких педагога, али и публике. Развој музике у неку руку прати и развој града, зато ћемо, као Европска престоница културе, бити позорница за нека од великих, реномираних, али и младих имена новосадске класичне музике који су остварили светске каријере, те на тај начин посведочити о значају миграција и са гледишта уметничког развоја једне средине. Управо у томе лежи идеја Војвођанског симфонијског оркестра који ће окупити домаће уметнике са међународно признатим каријерама на концерту под називом *The Best of Novi Sad*⁴. Сцена за велики концерт биће нова, прва у историји града, Градска концертна дворана. У синергији светских, а наших музичара, видећемо најбоље од миграција, позитивне резултате културне разноликости, али и вредносне промене које се миграцијама генеришу. Да је Нови Сад био и остао седиште европских музичара, али и музичких педагога који су у нашем граду живели и радили, показује и развој и статус гитаре у нашем граду. Заправо, миграције уметника и педагога

обележиле су комплетан историјат класичне гитаре у нашем граду. У то име, Војвођански симфонијски оркестар реконструисаће кривудава путеве којим су музика и класични инструменти путовали Европом, а на том путу нашли су се и у Новом Саду. Испратићемо развој гитаре која чува модерну музичку историју Новог Сада, а чијој су популарности допринела имена попут Спироса Митиакиса који је овде живео и стварао. Подстакнута формалним образовањем, гитара је заступљена у настави од 1979. у МШ „Исидор Бајић”, и то са Немицом Аном Маргарет Вучак као првом педагошкињом. Ана је рођена и школована у тадашњој Источној Немачкој, стекла је богато образовање на студијама музике у Халеу, код еминентних професора Герда Окса и Урселе Петер, да би у Новом Саду преносила знање генерацијама. Данас, Ана посећује Нови Сад као Европску престоницу културе, у оквиру *Војвођанског фестивала класичне гитаре*⁵, у организацији Асоцијације гитариста Војводине и МШ „Исидор Бајић”, и осветљава период у ком је деловала на музичку младеж Новог Сада, све до 1992. када је напустила град. Новосадска гитаристкиња Љубица Буквић и

гитаристи Андреј Бојовић, Димитрије Цап, Милош Тадић, Немања Радивојевић и Марко Срђевић, говориће о разлозима одласка из Новог Сада, шта мисле да су изгубили, а шта добили, о носталгији за родним градом и плановима за будућност. У разговору ће учествовати и професори који су у Нови Сад дошли из Сарајева и даље развијали уметност класичне гитаре (Александра Спасојевић, Александар Спасојевић, Зоран Крајишник). Током трајања фестивала, гошћа ће одржати мајсторске радионице за младе новосадске гитаристе, као и мини-концерте.

Класична музика Раскршћа биће завршена једним универзалним наративом о љубави, раздвојености, спајању, међусобним утицајима различитих националности, а који је инспирисао бројне писце, песнике, сликаре, композиторе и драмске уметнике. Опера *Владимир и Косара*⁶, једног од најпознатијих

српских композитора класичне музике, Стеван Дивјаковића, биће изведена на сцени најстаријег професионалног позоришта и публици ће донети стару познату причу о зетском владару Владимиру и бугарској принцези Косари, причу о љубави која превазилази границе живота. Занимљиво је да је управо диригент опере, велики Диан Чобанов, бугарског порекла, што има занимљиву симболику због протагонисткиње ове легендарне приче. Диан се школовао у Бечу, тако да је као инострани студент и сам искусио миграције. За Сеобе, прича о заљубљености, власти, милосрђу и смрти има занимљиву симболику – Јован Владимир је био владар Дукље, данашње Црне Горе, а због својих добротина данас га, као свеца, поштују у српској православној цркви разни народи. На овај начин чувена љубавна прича у Сеобама добија нови слој значења, са универзалном поруком.

PHOTO: J. IVANOVIĆ

PHOTO: U. DOŽIĆ

ПАРАДОКСИ НАС ПРОВОЦИРАЈУ:

Вековима уназад настала су (не)материјална обележја једног малог народа, а данас на овом пољу сагледавамо бројне сличности са другим европским и светским народима. Осврћемо се на чињеницу да је управо традиционално српско коло на Унесковој листи заштићених добара човечанства. Титула Европске престонице културе је добар оквир да сагледамо војвођанска и српска народна обележја у европском кључу.

С једне стране, бројност и богатство европских народа вековима су изражени кроз разноликост њихових ношњи, а са друге, у истим тим ношњама постоје многобројне сличности и преплитања многих елемената, тако да су у њих уткане, и дословно и симболично, нити из различитих делова света. Оне су још један документ-мозаик о историји сеоба на европском тлу. Ови национални симболи могу бити инспирација за нове форме културе, базиране на традицији и фолклорном наслеђу, чиме се ствара позитивно окружење за деловање на пољу његовог очувања и интеркултуралне осетљивости. Одатле и идеја за пројекат *Путевима нити*⁷, који ће из досадашњих искустава у реализацији Фестивала народне ношње, накита и оглавља – „Бисерна грана“, указати на значај националних обележја као позадине савремених уметничких пракси. Кроз фокус стављен на очување народне ношње, тим из Културног центра „Младост“ из Футога, покушаће да укаже на значај шароликог фолклорног наслеђа, у циљу креирања нових форми културе. Поред изложбе фотографија народних ношњи, програми укључују семинар намењен стручној и заинтересованој јавности, азбуку ношње – радионицу намењену најмлађима, музичко-сценски програм, ревију ношњи и концерт изворних певачких група,

солиста и инструменталиста. На народну ношњу природно се наставља и коло, као традиционални плес са јаком симболиком. Непрестано кретање и заједништво, јединство у мноштву где је сваки појединац део ширег контекста и има значајну индивидуалну улогу за заједницу, огледа се у архетипском кружењу као циклчном, непрекидном животном обнављању. Српско коло је од 2017. године и званично на Унесковој Репрезентативној листи нематеријалне баштине човечанства, а његову вредност деценијама негују културно-уметничка друштва широм Новог Сада, али и целе Србије. „Соња Маринковић“, једно од познатих новосадских културно-уметничких друштава (КУД), окупиће многобројне КУД-ове из Новог Сада и Зоне 021 како бисмо сви заједно прошетали кроз наслеђе и посматрали сеобе кроз традиционалне фолклорне плесне и музичке изразе различитих народа који насељавају ове просторе. Програм *Ноћ КУД-ова* садржи две комплементарне целине: *КУД-ови у граду*⁸ и *Град у КУД-овима*⁹. У првој целини, представници фолклорних друштава играће народна кола и игре на јавним локацијама, од аутобуске и железничке станице, тржних центара, кампуса, холова факултета, геронтолошког центра, књижара, дејег села, школа... Немојте се изненадити, реч је о методи изненадних наступа (*flash mob*) који ће се десити тамо где их најмање очекујете! У другој целини, идеја је да КУД-ови на једно вече отворе своја врата у Новом Саду и Зони 021 и направе јавне пробе својих секција, како би се афирмисало традиционално стваралаштво и уметнички аматеризам. Идеја целокупног подухвата је да се на популаран начин промовише интеркултурни дијалог и покаже како је различитост предност, наша снага, а не фактор раздвајања и удаљавања.

ХУМОР И ТОЛЕРАНЦИЈА ЕВРОПског РАСКРШЋА

биће видљиви на изложбама, трибинама, конференцијама и представама, које ће нам показати историјски, али и онај људски аспект миграторних кретања на нашим просторима. Са друге стране, са тешкоћама које прате расељавања, стоји она ведрија, хумористична страна изазвана људском природом која је нарочито занимљива у просторима измешаних националних мањина. Динамика насељавања различитих европских народа у Војводини, сагледана је у оквиру Европске престонице културе као потенцијал за различите форме промишљања, које се крећу на путу од озбиљности до чистог хумора који је најефикасније средство против предрасуда.

Изложба у Архиву Војводине *Миграције народа на подручју Бачке и Баната у 18. и 19. веку, кроз одабране документе, Бачко-бодорошке, Тамишке и Тонталске жупаније*¹⁰ пружиће увид у изузетно динамичну историју насељавања различитих европских народа у Војводину за време Хабзбуршке

монархије, док ће се Културни центар Новог Сада кроз различите трибине, изложбене активности, радионице и филмске пројекције обележити два таласа колонизације Војводине у 20. веку под називом *Стогодишњица колонизације Војводине 1921 – 1941 и седамдесетпетогодишњица колонизације 1945 – 1948*¹¹. Нови Сад и Војводина су од свог настанка познати по мултикултуралности и мноштву заједница које вековима живе једни са другима, а не једни поред других. Актуелним животом ових различитих заједница бавиће се Институт за филозофију и друштвену теорију из Београда кроз једнодневну конференцију *Мултикултуралност Новог Сада: националне заједнице Војводине*¹². Ужу перспективу, на нивоу угледних породица различитог порекла које су насељавале наш град и оставиле значајан траг у њој, показаше нам изложба и серија трибина *Дневници сеоба: записи о новосадским породицама*¹³ где ће бити представљен свакодневни живот четири угледне породице које су се у раздобљу од 18.

до 20. века доселиле у Нови Сад. И на крају, бићемо сведоци релативизације социјалних стереотипа, и то уз најбоље новосадске представнике ове врсте хумора – *Државни посао*. Десет година, увесељавајући публику широм земље и региона, Државни посао је постао синоним за типизираних субјекте у којима се свако од нас понекад проналази. Чувени Чварков, Бошкић и Торбица хумором иду против предрасуда и идеално се уклапају у идеју читавог програмског лука. Интересантно је да су баш двојица од тројице протагониста овог популарног серијала и сами дошли из различитих крајева некадашње Југославије у Нови Сад – у исељавањима из Босне и Херцеговине и Хрватске, док један од њих потиче из западне Србије, што сведочи о економским, политичким, али и сеобама у образовне сврхе, чији смо сведоци и данас, кроз једну од најдуховитијих серија на нашим просторима. Протагонисти се баве управо тематиком различитих менталитета који се сусрећу на типизираним радном

месту. Никола Шкорић, Димитрије Бањац и Дејан Ћирјаковић су програмски изазов „Сеоба” довели до *Велике сеобе архиватора*¹⁴, односно до премијерног извођења позоришне представе која се на хумористичан начин бави проблемима миграција у региону. Живописни, карикатурални ликови, познати из серије, биће овом приликом измештени из свог природног окружења, клаустрофобичне подрумске канцеларије у државном предузећу, у истурени магацин у једном малом месту на Фрушкој гори, у близини Новог Сада. Излазак архивара из зоне комфора, повлачи за собом нове проблеме и перипетије. Смех ће бити усмерен на развој објективног погледа на миграције, нарочито код млађе популације. Извођења су измештена у периферне делове града, у средини која је насељена углавном миграционим становништвом, што заокружује причу о позитивном сагледавању проблема различитости. Носилац пројекта је „Лауреат” ДОО.

МИГ

15/2–3/3/2022.

АФИРМИСАНИ УМЕТНИЦИ И НОВЕ НАДЕ ЕВРОПСКЕ
УМЕТНИЧКЕ СЦЕНЕ БАВЕ СЕ ТЕМОМ МИГРАЦИЈА
КАО НЕОДВОЈИВИМ ДЕЛОМ ЕВРОПСКОГ
ИДЕНТИТЕТА, КРОЗ КЛАСИЧНУ УМЕТНОСТ,
ФОТОГРАФИЈУ И САВРЕМЕНО СТВАРАЛАШТВО.

РАРТ

МИГРАЦИЈЕ У УМЕТНОСТИ, УМЕТНОСТИ МИГРАЦИЈА

ГАЛЕРИЈА МАТИЦЕ СРПСКЕ ПОСТАВЉА У ФЕБРУАРУ ИЗЛОЖБУ СРПСКИХ И ЕВРОПСКИХ УМЕТНИКА КОЈА У ПРВИ ПЛАН ДОВОДИ УМЕТНОСТ УСМЕРЕНУ НА ПРОПИТИВАЊЕ ИСТОРИЈСКОГ И САВРЕМЕНОГ СМИСЛА СЕОБА. СЛИКЕ ЋЕ У ЕВРОПСКУ ПРЕСТОНИЦУ КУЛТУРЕ, ДОПУТОВАТИ ИЗ ВЕЛИКИХ НАЦИОНАЛНИХ И ЕВРОПСКИХ УМЕТНИЧКИХ ГАЛЕРИЈА И МУЗЕЈА, КАКО БИСМО ОТВОРИЛИ ПРОСТОР НЕ САМО ЗА УЖИВАЊЕ, ВЕЋ И ЗА ДЕБАТУ И РАЗМЕНУ МИШЉЕЊА О ГОРУЋИМ ПИТАЊИМА САДАШЊИЦЕ.

Проверени тим једне од водећих националних установа културе, Галерије Матице српске, препознао је потребу да сагледа феномен миграција, како са позиције савремене уметности, тако и из угла уметности прошлости и то на локалном и глобалном нивоу. Постављајући уметност различитих епоха и са различитих простора у један контекст, изложба *Миграције у уметности, уметности миграција*¹⁵ биће подстицај како за локалну заједницу, тако и за све посетиоце Новог Сада у години титуле Европске престонице културе, да преиспитају своје ставове о миграцијама кроз језик уметности.

Главна идеја ове галерије, као „критичког музеја”, јесте да, у времену актуелне светске миграционе кризе, покуша да посматра, испита и разуме феномен миграција који погађа становништво и покреће многа етичка и културолошка питања. Догађај у центар пажње доводи оно што се

данас назива миграторна естетика и обухвата три целине, усмерене на различите аспекте сеоба. Изложба ће се најпре позабавити одразом балканских миграција и њених ефеката на Србију у националној уметности. Историјски, социолошки и политички аспекти Велике сеобе Срба из 17. столећа биће посматрани из савременог угла и смештени у контекст глобалних токова, отварајући низ нових наратива који у прошлости нису адекватно или нису уопште обрађени. Наравно, локални контекст се не може разумети без узимања у обзир ширих миграција у историји европске и светске уметности. Овај сегмент мапираће значајне уметнике и уметничке појаве у европској уметности који су резултат сталних историјских сеоба појединаца, као подсетник на феномен који је у значајној мери утицао и обликовао Европу и европску културу какву данас познајемо. Изложбу прати радионица *Раширимо оквире*¹⁶ у организацији Центра за позоришна истраживања и Галерије Матице српске.

У последње време актуелност ове друштвене појаве прераста и оснажује изузетну платформу за нове уметничке феномене и поступке. Дела савремене уметности која ће бити изложена обилују многим покушајима да се на критички начин означи, протумачи и на прави начин упуту у комплексан проблем социјалног феномена актуелне мигрантске кризе. Различите врсте пратећег програма – предавања, разговори са уметницима, дебате, радионице и конференције, намењене су публици најразличитијих интересовања. У склопу МигрАрта, Културни центар Новог Сада и Амерички кутак Нови Сад, организује изложбу под називом *Иди да се вратиш*¹⁷. Реч је о изложби графика Љубомира Кокотовића „Пут око света бициклом” и изложби радова Габријеле Хајзер. Овим уметницима путовања су допринела успеху у иностранству и утицала на формирање личног уметничког печата.

КРЕТАЊА У ОБЈЕКТИВИМА СВЕТА...

И даље се бавимо сликама, али сада изван галеријског простора: у сарадњи са „World press photo” из Амстердама, организујемо на Тргу слободе изложбу око педесет фото-репортажа тренутно најзначајнијих светских фото-репортера на тему миграција. *Миграције у 21. веку*¹⁸, на централном градском тргу, током месец дана, приказаше око педесет фото-репортажа светски познатих фото-репортера на тему миграција. Изложба обухвата најактуелнији материјал из богате архиве, настао у периоду после 2000. године, посебно припремљен за ову прилику. Грађани Новог Сада и посетиоци, имаће прилику да погледају радове Аустралијанца Ворена Ричардсона (Warren Richardson), добитника награде „The World Press Photo of the Year 2015” за фотографију избеглица на граници Србије и Мађарске. Необично у обичном (али и обрнуто!) откриће нам и награђивани фотографи Матиц Зорман (Matic

Zorman), Паула Бронштајн (Paula Bronstein) и Педро Пардо (Pedro Pardo). Изложбу ће пратити пројекат „Раширимо оквире”, чија је реализација поверена Центру за позоришна истраживања из Новог Сада. Пројекат је усмерен на развој публике који користи драму као медиј у едуковању и неговању музејског подмлатка. Методологија рада са младом публиком заснива се на коришћењу техника примењеног позоришта – драма у галеријама, позориште у образовању, креативна драма и процес драма. Позоришни педагози, који већ имају богато искуство у реализацији радионица са децом и адолесцентима, узраста од десет до шеснаест година, подстицаће публику која ретко долази у просторе галерија и музеја да кроз актуелну тему светске миграционе кризе, посредством језика уметности, преиспитују сопствене и друштвене ставове, или чак цивилизацијске изазове.

...ЗАУСТАВЉЕНА СУ НА МОМЕНАТ И СВЕДОЧЕ НАМ О ТРЕНУТНО ГОРУЋОЈ СВЕТСКОЈ И ЕВРОПСКОЈ ТЕМИ И НАЈВЕЋЕМ САВРЕМЕНОМ ИЗАЗОВУ, УЗРОКОВАНИМ ЕКОНОМСКИМ, ПОЛИТИЧКИМ, РАТНИМ КРИЗАМА У РАЗЛИЧИТИМ ДЕЛОВИМА СВЕТА. МИГРАЦИЈЕ СТАНОВНИШТВА СА ДРУГИХ КОНТИНЕНАТА У ЕВРОПУ, ПРОУЗРОКОВАЛЕ СУ ДРУШТВЕНИ, МЕДИЈСКИ И ПОЛИТИЧКИ ЗЕМЉОТРЕС И САМИМ ТИМ УСЛОВИЛИ РАЗЛИЧИТЕ КУЛТУРНЕ И УМЕТНИЧКЕ ПОЈАВЕ КОЈЕ БИ ТЕК ТРЕБАЛО ДЕТЕКТОВАТИ И ПРЕЗЕНТОВАТИ НА ОДГОВАРАЈУЋИ НАЧИН. ФОТОГРАФИЈЕ ДОКУМЕНТУЈУ ТАЈ ЗЕМЉОТРЕС, АЛИ ОСТВАРУЈУ И ЊЕГОВО КРИТИЧКО И УМЕТНИЧКО ТУМАЧЕЊЕ.

МИГРАЦИЈЕ – НАПОЉЕ!

САРАДЊА ЕВРОПСКИХ ПРЕСТОНИЦА КУЛТУРЕ ПОКАЗАЛА СЕ КАО ВАЖНА И ДЕЛОТВОРНА У ПОГЛЕДУ МЕЂУСОБНИХ УТИЦАЈА, ПОДРШКЕ И РАЗМЕНЕ ИСКУСТВА, АЛИ И КУЛТУРНЕ РАЗМЕНЕ УМЕТНИКА И МЛАДИХ СТВАРАЛАЦА КОЈИ СУ НА ОВАЈ НАЧИН УКАЗАЛИ НА НЕОПХОДНОСТ ИНТЕРКУЛТУРАЛНЕ ФЛУИДНОСТИ И ОБОГАЂИВАЊА РАЗЛИЧИТИХ КУЛТУРА. ЗАТО ЋЕ НОВИ САД У ГОДИНИ ТИТУЛЕ СИМБОЛИЧНО НА ЈЕДНОЈ ОД СВОЈИХ НАЈФРЕКВЕНТНИЈИХ РАСКРСНИЦА ДАТИ ОМАЖ ОВАКВОЈ ВРСТИ КРЕАТИВНЕ РАЗМЕНЕ И СТАВИТИ АКЦЕНАТ НА ЗНАЧАЈ МИГРАЦИЈА И У КОНТЕКСТУ КУЛТУРОЛОШКИХ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА.

Са тим у вези, изложба под називом *МигрАрт*¹⁹, у организацији галерије „Бел Арт” и Градска управа за грађевинско земљиште и инвестиције Града Новог Сада, одговориће на актуелна светска и европска питања из визуре уметника који долазе из различитих европских престоница културе, а несвакидашња поставка подразумева установљење новог атрактивног уметничког простора, галерије на отвореном у Лиманском парку, на раскрсници улица Народног фронта и Булевара ослобођења, непосредно пре Моста слободе.

На том месту ће бити постављено 49 јарбола висине 8 метара, правећи „шуму” јарбола, коју можемо посматрати са дистанце, али се и креатати кроз њу, док ће сами садржаји бити периодично мењани у складу са програмским наративом „За нове мостове” Европске престонице културе. Изложба осликаних застава замишљена је као сарадња шест градова који су већ понели или ће понети титулу Европске престонице културе у 2022. години. Уметници из тих градова ће

покушати да одговоре на концепт програмског лука Сеобе кроз конкурс који ће отворити питање актуелних економских, социјалних, егзистенцијалних или политичких миграција које се дешавају у Европи, односно у земљама из којих уметници долазе. На изложби ће се као седми учесник представити Нови Сад са једним домаћим уметником. Уметност ће на овом платоу бити заједнички метод комуникације између људи који мигрирају, а саме осликане заставе у јавном простору спојиће на занимљив начин динамичке и статичке аспекте визуелне уметности. Овај изложбени простор на отвореном је легатски пројекат, на располагању уметницима и грађанима Новог Сада у годинама које долазе.

ПОВЕЛИ СМО БАХА НА ПУТ

И СТИГЛИ ДО ЕЛЕКТРОНИКЕ – ЈЕР НИШТА ТАКО ЛАКО НЕ ПРЕЛАЗИ ГРАНИЦЕ КАО МУЗИКА. САМО УЗ МУЗИКУ СЕ МОЖЕМО У ТРЕНУТКУ ИЗМЕСТИТИ НА ДРУГИ КРАЈ СВЕТА И САМО ЊЕН ЈЕЗИК РАЗУМЕЈУ СВИ. ГДЕ НЕМА ГРАНИЦА ИЗМЕЂУ СВЕТОВА И ЖАНРОВА, ПОЧИЊЕ МУЗИКА, А ГДЕ НЕМА МУЗИКЕ, ТАМО ЋЕ СЕ ЗАВРШИТИ И НАШЕ СЕОБЕ.

Зато нас је заинтригала чињеница да је један од највећих светских композитора, барокни мајстор Јохан Себастијан Бах, једва неколико пута напустио родни крај, док је његова музика пробила све границе света и времена. Космополитски дух његових композиција у стварности није одговарао свом аутору, па смо га као Европска престоница културе прошетали кроз Нови Сад, да бисмо га сусрели са новим праксама у класичној музици, са композиторима који су, за разлику од њега, своје уточиште и простор за стваралаштво нашли далеко од места порекла, са музичарима који долазе из блиских земаља некадашње јединствене државе која је у сукобима ишчезла, а сада у јединственом ансамблу сведоче о неопходности помирења, и на крају, довели до стваралаца који долазе из крајева захваћених последњом мигрантском кризом у свету. Све их спаја иста страст, али раздвајају векови и просторства, а Нови Сад, као раскршће култура, представља најбоље место сусрета историјских, културолошких и музичких сеоба.

И зато музика Сеоба почиње Баховим корацима, четири века касније, на месту на којем никада није био – у жељи да онеобичимо градске и приградске просторе, Бахова музика посетиће сваки кутак града, а мало путовање завршиће се гала концертом духовне музике, која је и означила врхунац његовог стваралаштва – Пасијом по Матеју. У извођењу новосадског Вокалног студија Орфелин, швајцарског ансамбла за рану музику „Chapelle Ancienne”, Београдске барокне академије и плесног ансамбла ДАНС, биће трасирана Бахова новосадска стаза кроз догађај *Музичке (и) миграције и Бахова новосадска стаза*²⁰, као својеврсна уметничка лабораторија, синергија различитих израза, играказа, плеса, тумачења. Мистична Пасија по Матеју, тематски је везана за период пред Ускрс, а догађаји „шетају” кроз простор подражавајући Христов пут, одабрани одломци изводе се или пројектују на разним местима у граду и у Зони 021 и, коначно, долази до великог завршног концерта. Публика ће имати прилику да посматра спектакл у којем учествује око 100 извођача: два камерна мешовита хора, вокални солисти, два барокна оркестра, децји хор и балетски ансамбл за савремени плес. Затим долазимо до једног антифестивала, провокативне замисли Културног центра Војводине „Милош Црњански” из Новог Сада, овог пута на челу са Иранком Јалдом Замани, који ће нам представити различите аспекте прогресивности савремене музичке класике и електронике, али и електро-акустичне музике. *Антифестивал 2K+21* ће одговорити и на још један изазов – стварање новог ансамбла КЦВМЦ који ће изводити музику аутора са ових простора,

повезаних темом миграција. Композитори, чија дела ће изводити нови ансамбл, долазе са ових простора, али живе и раде у иностранству, или су пак, пореклом из страних земаља, а свој дом су нашли далеко од места рођења. Ансамбл ће бити интеркултуралан, војвођански, али и европски, усмерен ка промовисању вредности интеркултуралне комуникације. Диригенткиња ће бити Јалда Замани, Иранка која већ годинама живи и ради у Европи, тренутно у Берлину (Немачка), а на репертоар ће уврстити дела Марка Никодијевића (Суботица – Немачка), Ђура Живковића (Београд – Шведска), Немање Радивојевића (Нови Сад – Швајцарска) и неког од иностраних композитора млађе генерације са сличним животним путем. Музичко пропутовање завршава се окупљањем сиријских и регионалних музичара кроз пројекат *Музички мостови*²², који симболично гради слику о Новом Саду као катализатору зближавања у региону у временима подела, немира и промена у глобалним кретањима. Зато ће се, на иницијативу Удружења креативно-едукативног центра *Музички мостови* из Новог Сада, окупити уметници из бивших југословенских република (Србија, Хрватска, Словенија) да би подстакли неговање уметничке музике композитора из блиских средина и то на различитим локацијама у Новом Саду и

околини – Сремским Карловцима, Иригу и Беочину. Интеркултурални и транскултурални дијалог говориће се језиком музике, односно композиција које припадају великом европском и светском заједничком наслеђу. Извођењем музике из Сирије, ансамбл даје осврт на последњу мигрантску кризу кроз рад композитора и виолинисте Маијаса Алиманија. Ту су још и композитори који ће премијерно за Нови Сад као Европску престоницу културе, односно гудачки ансамбл Виолинт, писати уметничку музику: Александар Степановић (Србија), Давор Бобић (Хрватска) и Давор Лончар Петровић (Словенија). Нотни материјал са концерта биће одштампан у заједничкој збирци и подељен свим музичким и културним институцијама ове четири земље. Програм ће употпунити предавање музиколога Бојана Јовановића на тему „Миграције и музика”, а предвиђене су и радионице о традиционалним инструментима из поменутих култура.

Ј***ТЕ СЕ ДЕВЕДЕСЕТЕ

PHOTO_J. DANILOVIĆ

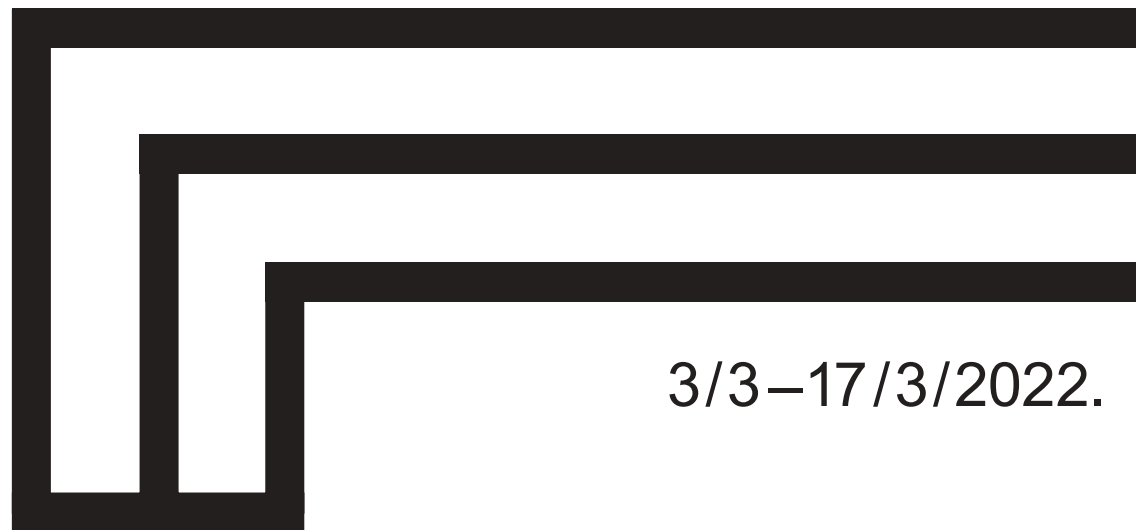
...чувени је стих још чувенијег, недавно преминулог, новосадског кантаутора Ђорђа Балашевића, а за Нови Сад, Србију и најужи регион, више је него симболичан и значајан јер, у најкраћем, осликава однос према дисконтинуитету, турбуленцијама на политичком, друштвеном и економском плану, превирањима, страдањима и исељавањима која су обележила крај века за нама, што је одјекнуло у читавој Европи и у свету.

Управо је Балашевић био један од гласноговорника који је ишао у инат недаћама и који се кроз уметност нота и речи борио против бесмисла сукоба и изопштености наше земље која је дошла као последица тадашњих нереда на овим просторима, те се истакао као једна од најзначајнијих личности савремене културе Новог Сада, али и читавог региона. Универзалне вредности његовог дела препознате су за живота аутора, а на видело су, како то обично и бива, испливале и након кантауторове смрти, када се читав регион, у свакој од недавно завађених земаља, уз омиљене Балашевићеве песме, опраштао од њега. Нови Сад је, на трагу европских вредности и идући у сусрет години титуле Европске престонице културе, део програма посветио управо недавно минулом, сивом периоду скорашње историје, у покушају да, у контексту миграција становништва, сагледа наслеђе деведесетих и пружи нову визију регионалног мира – кроз културу и уметност.

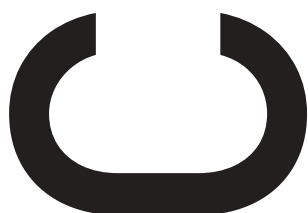
Деведесете су за локалну средину више од речи и више од историје, а за Нови Сад као Европску престоницу културе прилика да на рушевинама скорашњих сукоба изгради нови модел за њихово сагледавање. На том трагу, окупиће се домаћи инострани уметници како би преиспитали друштвени феномен деведесетих година на просторима југозападне Европе и његов утицај на младе ствараоце који су се формирали и сазревали у овом периоду, кроз пројекат *Повежи, обележи (Link it, mark it)*²³. Концептом избрисаних, уметници упућују на дискриминацију држава и институција према цивилном становништву на територији

бивше Југославије, али и на изгубљене личне идентитете, изгубљене генерације које су остале без места боравка, посла, имовине, држављанства, и на крају крајева – без својих права. Драгану Матићу, Данијелу Бабићу и Селману Трговцу из Београда, придружиће се Арјан Прегл (Љубљана), Владимир Фрелих (Осијек), Игор Ф. Петковић (Грац), као и уметници бивши азиланти, сачинивши мрежу уметника млађе генерације, који ће, под покровитељством Савеза удружења ликовних уметника Војводине, остварити програм размене и стручних гостовања широм града представити своја дела.

Неодвојиви део деведесетих јесте и специфична културна сцена која је у стопу пратила све потресе на социјалном плану, а сада ће је у нешто другачијем кључу оживети Удружење грађана „Европа ностра Србија”, из Београда. Кроз пројекат *Деведесете: Неочекивано наслеђе Новог Сада*²⁴, са одређене временске дистанце, сагледавамо актуелно наслеђе деведесетих. Уметничке интервенције стрит-арт уметнице ТКВ на отвореном и изложба, који чине овај пројекат, у фокус ће ставити дискриминисане групе миграната, сиромашних младих, представнике супукултура и друге. Укључивши различите заједнице, а не само стручњаке запослене у институцијама, пројекат препознаје заборављено, невидљиво, дисонантно, непожељно, а истовремено и актуелно наслеђе деведесетих. Иновативност пројекта лежи у синергији већ развијених методологија, тема и форми које се на овај начин по први пут међусобно повезују и преплићу. Планиране радионице у оквиру „World safe”-а подразумевају учествовање некадашњих и садашњих становника града као сведока времена, као и представника нове генерације.

3/3–17/3/2022.

ДУША

СЕОБАМА ЈЕ ПОСВЕЋЕН ВЕЛИКИ ДЕО ЕВРОПСКЕ И СВЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ, МИГРАЦИЈЕ СУ ЈЕДНА ОД НАЈВЕЋИХ ТЕМА УМЕТНОСТИ РЕЧИ, А МИГРАНТСКА КЊИЖЕВНОСТ ЈЕДНА ОД ОНИХ КОЈЕ УВЕК ОСТАЈУ АКТУЕЛНЕ. У ШИРЕМ СМISЛУ, КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕСТЕ ЕМИГРИРАЊЕ У ДРУГИ СВЕТ, У СВЕТ РЕЧИ, НА ДРУГО МЕСТО ИЛИ У ДРУГО ВРЕМЕ, У ИЗМИШЉЕНУ СРЕДИНУ, УТОПИЈУ ИЛИ ДИСТОПИЈУ, У НОВУ ДИМЕНЗИЈУ, А ПИСАЦ ЈЕ СВОЈЕВРСНИ ЕМИГРАНТ. ЗАТО ЈЕ ЈЕДАН ДЕО ПРОГРАМСКОГ ЛУКА СЕОБЕ ПОСВЕЋЕН УПРАВО УМЕТНОСТИ КОЈА ЈЕ И САМА МЕТАФОРА СЕОБА И ТО КРОЗ ЈЕДИНСТВЕНИ ПАВИЉОН КЊИЖЕВНОСТИ У ОВОМ ДЕЛУ ЕВРОПЕ, ПРАЋЕН И ДРУГИМ УМЕТНОСТИМА. ЦИЉ ЈЕ ДА СЕ СТАВИ АКЦЕНАТ НА ЛИЧНО, ИНДИВИДУАЛНО ИСКУСТВО МИГРАЦИЈА, ТЕМАТИЗАЦИЈУ ФИЗИЧКИХ ОДЛАЗАКА И ДОЛАЗАКА, ЛУТАЊА, АЛИ И НА МАЊЕ ОПИПЉИВА, АЛИ ВАЖНА ПИТАЊА ЕГЗИСТЕНЦИЈАЛНИХ И МЕТАФИЗИЧКИХ ПОМЕРАЊА.

ПРОЧИТАЈ ГРАД КАО КЊИГУ

...ЈЕР ОНО ШТО ЈЕ У ЊЕМУ И О ЊЕМУ ПИСАНО ОТКРИВА СВЕ. НОВОМ САДУ КЊИГА ЈЕ ОБЕЛЕЖАВАЛА СУДБИНУ, ПОКРЕТАЛА ДРУШТВЕНИ ЖИВОТ И НАЧИНИЛА ГА СРПСКОМ АТИНОМ, ТАКО ДА ЈЕ НАШ ГРАД БИО ЈЕДАН ОД ПРВИХ „ЕВРОПСКИХ“ У СРБИЈИ, А У ЕВРОПИ ЈЕДАН ОД ОНИХ КОЈИ ЈЕ ПРАТИО ЊЕНЕ ТОКОВЕ. УНУТАР ИЗЛОЖБЕ „СЕОБЕ ДУША“ И ОКО ЊЕ, ОЧЕКУЈУ НАС НА НОВОСАДСКОМ САЈМУ МНОГОБРОЈНИ ПРОГРАМИ КОЈИ ЋЕ ОМОГУЋИТИ ДА СЕ КРЕЋЕМО ОД КОНКРЕТНИХ ДО ДУХОВНИХ И СИМБОЛИЧКИХ СЕОБА (И НАЗАД!):

PHOTO_J. IVANOVIĆ

Прва књижара отворена је 1790. године, Српска читаоница 1845, а Матица српска 1864. године. Нови Сад је током већег дела своје историје био град књиге. У Новом Саду су живели и стварали највећи песници европског романтизма попут Ђуре Јакшића, Јована Јовановића Змаја, Лазе Костића, овде је живео Милован Видаковић, оснивач романа као жанра у српској књижевности, али и неки од савремених писаца добитника најпрестижнијих награда у нашој књижевности попут Слободана Тишме. Управо је Тишмин роман „Бернардијева соба” награђен НИН-овом наградом, највећом књижевном наградом за савремене домаће ауторе. Сам роман је, као фузија музике и речи, преплитање уметности које је исам аутор означио као музичко дело за глас и оркестар, био инспиративан за павиљон књижевности који ће у комбинацији уметности сагледати све проблеме миграција. Па и сам књижевни јунак „Бернардијеве собе” (привидно) се отискује на пут јадранском магистралом, у временској машини – олупини аутомобила која га измешта у сећања, док соба из наслова романа постаје свратиште свих актера актуелне друштвене конфузије. Сеобе душа на том трагу сажимају истраживачки, иновативни и концептуални начин да посетиоцима покажу истински значај књиге као места бег и (е) мигрирања у најширем смислу и то уз најактуелније и највеће савремене регионалне писце као што су Румена Бужаровска, Милица Вучковић, Дамир Каракаш и Миљенко Јерговић. Централни догађај програмске целине „Сеобе душа” јесте истоимена изложба са поднасловом *Сеобе душа – Нови Сад кроз књигу*²⁵ која ће бити постављена у Аули Новосадског сајма и повезана са

традиционалним Салоном књиге. Циљ је позив на потпуно ново промишљање о значају књиге за свакодневицу грађана једне од Европских престоница културе. Истим поводом окупио се и тим историчара културе и дизајнера, под окриљем Градске библиотеке у Новом Саду, и одлучио да главни простор изложбе, Аула Новосадског сајма, буде визуелно и уметнички потпуно преобликован. кроз који ће током трајања изложбе проћи велики број посетилаца и доживети етеричну симболику сеобе душа. Очекује нас модерна изложба, у савременом изразу, фокусирана на реконструкцију књиге као објекта у свакодневном животу, кроз снажне визуелне наративе и интервенције у простору. Елементи изложбе обухватају синергију аналогног и дигиталног медија, која ће осавременили медиј књиге и учинити га пријемчивим широј публици различитих генерација и образовних профила. У средишту изложбе је велики микс-медија сто, за којим истовремено може бити више десетина људи препуштених лавиринту града књиге који ће бити тешко напустити. Изложбу прати и атрактивна илустрована монографија о историји књиге у Новом Саду. Поред изложбе, „Сеобе душа” прати и програм у Хали 1 Новосадској сајма где нас књижевне вечери, представе и друго.

НЕ БЕЖИТЕ Б(Ј)ЕГУНЦИ!

ПРЕМА ПОДАЦИМА ЕВРОПСКОГ СТАТИСТИЧКОГ ЗАВОДА, ИЗ СРБИЈЕ ГОДИШЊЕ ЕМИГРИРА ОКО 51000, НАЈЧЕШЋЕ ВИСОКООБРАЗОВАНИХ, МЛАДИХ ЉУДИ У ПОТРАЗИ ЗА БОГАТИЈИМ И СРЕЂЕНИЈИМ МЕСТОМ ЗА ЖИВОТ. У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ СИТУАЦИЈА ЈЕ ЈОШ ГОРА, У 2019. ГОДИНИ ОТИШЛО ЈЕ 60000 ЉУДИ, А У 2018. 40000. ХРВАТСКУ ЈЕ, У ПОСЛЕДЊИХ ПЕТ ГОДИНА, НАПУСТИЛО ОКО 200000 СТАНОВНИКА. ПОЗОРИШНА ПРЕДСТАВА „Б(Ј)ЕГУНЦИ” ЖЕЛИ ДА, КРОЗ РЕГИОНАЛНУ САРАДЊУ, ПРОМИСЛИ ОКОЛНОСТИ И РАЗЛОГЕ ОДЛАСКА, КАО И ДА ТРАГА ЗА РЕАЛНОМ ПЕРСПЕКТИВОМ ОСТАНКА.

Миграције у региону су посебно појачане након распада Југославије током деведесетих. Студија Фондације „Фридрих Еберт” показује да две трећине младих људи жели да напусти земљу, а као основни разлог најчешће се наводе економски проблеми, али и „песимистично виђење будућности српског друштва”. Проблеми Босне и Херцеговине, Хрватске и Србије су слични: ниједна од ових држава за сад нема добар план за спречавање одлива мозга. *Б(ј)егунци*²⁶ су оптимистичан позоришни пројекат који путем студије случаја младих људи, који су емигрирали из земље (региона), има за циљ да разбистри околности и разлоге миграција, предупреди будуће миграције и промовише странствовање (миграцију са циљем повратка и побољшања средине из које субјекат мигрира). У циљу јачања регионалне димензије и компаративног сагледавања проблема миграција, „Удружење студената уметничких делатности 23” из Новог Сада удружио је у овом подухвату снаге са удружењем „акустикУм”, Музичком омладином „ЈМБХ” из Тузле и Академијом

за умјетност и културу из Осијека (Хрватска). Рад на припреми представе усмерен је на комуникацију младих независних уметника са људима који су емигрирали како би се дошло до реалних мотива и искустава погодних за коначну драматизацију. Циљ пројекта је да покрене људе, али не да би отишли, већ да би се померили са места пасивних посматрача збивања и борили се за активну улогу у друштву у којем живе. Грађани ће путем јавних позива моћи да препоруче своје најдраже који су емигрирали како би се на дубљи начин повезали са причом. Млади суграђани, поготово они са чврстим ставовима за или против миграција, биће позвани да дају интервјуе, како би и њихови ставови били део представе, али и помогли идентификацији са њеним садржајем. Представа ће мигрирати: играће се не само у Новом Саду, већ и у Хрватском народном казалишту у Осијеку и у Народном позоришту у Сарајеву. Као наставак који се сам намеће, јавља се пројекат *Сви смо ми однекуд дошли, а неко и мало раније*²⁷, који сваког појединца сагледава као мигранта. Млади уметници из

Удружења „Шмиранти” истражују, насупрот медијском сензационализму и стереотипима, осетљиве теме кроз људска осећања и гласове, дајући им прилику да се изразе и укључе у стваралачки процес. Идеја је да се испитају и стручно обраде масмедијски текстови на тему миграција (са посебним акцентом на актуелни тренутак), да се прикупе мишљења грађана преко друштвених мрежа и истакну примери позитивних промена које су донеле миграције кроз историју. На делу је театар као процес: на основу глумачко-социолошких радионица биће одабрано минимум осморо грађана који ће учествовати у раду на представи, која ће укључити и три професионална глумца, два музичара и проверени уметнички тим из партнерске организације *Policardia Teatro* из Италије на челу са редитељем Андреом Моретијем (Andrea Moretti). Главни резултат биће представа креирана са намером не само да се театар измести из комфора институција, већ и да се реалистичније прикаже како је мигрантима без крова над главом у марту месецу. Сценографија је замишљена тако да

подражава избеглички камп од неколико шатора и пратећих назнака живота у сеоби (штрик за веш, корито и слично) који би стварали атмосферу избегличког кампа, једне етапе на путу савремених избеглица. Како би публика што реалније сагледала вишеструке ситуације и људске судбине миграната, представу чини пет омнибус делова у којима би публика требало да се препозна и који би требало да утичу на њу путем повезаности, препознавања и саосећања. Млади уметници ће разбити четврти зид директним питањима упућеним публици на јавним местима.

PHOTO_P. BOTNA

МАРГИНЕ СУ СРЕДИШТЕ

ЈЕР УПРАВО ОДАТЛЕ ДОЛАЗЕ НАЈВЕЋИ ПОТРЕСИ У ДРУШТВЕНОМ, ПОЛИТИЧКОМ, ЕТНОГРАФСКОМ, КУЛТУРОЛОШКОМ...СМИСЛУ И МЕЊАЈУ СВЕТА. ЗАТО СМО ОБРАТИЛИ ПАЖЊУ НА РОМСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ КАО СИМБОЛЕ МИГРАЦИЈА, НА НОВИ САД КАО МЕСТО СРЕТАЊА ОВИХ ЗАЈЕДНИЦА, АЛИ И НА САМ ИДЕНТИТЕТ ГРАДА КОЈИ ЈЕ ПРЕТРПЕО МНОГЕ ПОТРЕСЕ И У ТОМ КОНТЕКСТУ ЧЕСТО БИВАО ПОТИСНУТ НА МАРГИНУ, А ИСТОВРЕМЕНО БИО У ЦЕНТРУ ЗБИВАЊА И У СРЕДИШТУ КУЛТУРНИХ ТОКОВА.

PHOTO: S. DOROŠKI

Као главни представници маргиналиних друштвених група, Роми су често означавани као вечити путници у потрази за својим местом, а њихова живописна култура изнедрила је и потребу да се у етнографско-културолошком смислу класификује грађа о њиховом животу. У фокусу активности пројекта *Ромским путевима*²⁸, који реализује удружење „Карловачке зоре” у партнерству са Канцеларијом за инклузију Рома, јесте ношња коју су припадници овог народа носили кроз историју, а релативно је непозната на овим просторима. *Ромским путевима* је програм заједнице, осмишљен као низ мултимедијалних садржаја заснованих на истраживању културе и традиције ромске националне мањине. У фокусу активности је ношња коју су Роми Војводине носили кроз историју, а релативно је непозната на овим просторима. Програм укључује више сегмената: представљање дигиталног и штампаног каталога који ће садржати фотографије народних ношњи; ревију народних ношњи које су приказане у каталогу, уз наратив који објашњава детаље и карактеристике изложених народних ношњи; приказ традиционалних игара Рома из Војводине у извођењу плесних тупа које се баве неговањем ромског фолклора, као и новосадских културно-уметничких друштава која у оквиру свог репертоара изводе кореографије ромског фолклора и наступ вокалних солиста који ће изводити познате ромске музичке нумере. Тако ћемо на симболичан начин указати да су ромске заједнице нашле своју обећану земљу у Новом Саду.

А, управо се један мањински писац запитао да ли је Нови Сад обећана земља. Ласло Вегел написао је нека од најзначајнијих дела за новосадски идентитет, а у пројекту *У обећаној земљи*²⁹ Ласла Вегела придружимо јединог српског нобеловца, Ива Андрића и добијамо занимљива сценска читања. Обећана земља појасниће нам најпре посебну везу Ласла Вегела са Новим Садам која је евидентна још од романа „Мемоари” једног макроа и дати сублимацију његовог виђења Новог Сада кроз

позоришну представу „Неопланта” (поставка: Újvidéki Színház/Новосадско позориште) и литерарног есеја о Новом Саду „Обећана земља”. Есеј представља наставак романа „Неопланта или Обећана земља”. Нови Сад, као део дунавског лимеса, као европско комуникационо чвориште, и као град у коме се одувек одвијао интензиван живот, пун је дилема и траума Балкана и Средње Европе. Далеко је Нови Сад од идиличне слике, али је то, како Ласло Вегел каже, град „у којем је тешко, али без ког се не може”. Есеј ће са мађарског бити преведен на српски, немачки и енглески језик. Даље европско интересовање проширујемо на једног од највећих аутора у српској и светској књижевности – Ива Андрића. Кроз драматизацију књиге немачког публицисте Михаела Мартенса *У пожару светова: Иво Андрић – један европски живот*³⁰, (носилац пројекта је *Konrad Adenauer Stiftung*) коју потписује писац Мухарем Баздуљ, потенцираћемо широки европски интерес за Андрићево дело, а из немачке и шире европске перспективе исцртати контекст српске партиципације у европској култури, и то не кроз појмове Балкана као егзотике, већ кроз експлицитно укоренивање у матицу европске културе. Као основа драматизације, у којој ће учествовати два глумца, користио би се српски превод књиге (Лагуна, Београд, 2020), уз могућност титловања на немачки (уз употребу оригиналног текста) и/или на енглески језик. Имајући у виду да је метафора моста један од кључних мотива целокупног Андрићевог дела, присутан у насловима његових најчувенијих романа и прича, овај пројекат на вишеструк начин доприноси разумевању културе својственом концепту пројекта „Нови Сад – Европска престоница културе”: За нове мостове.

СЕОБЕ ПОД МАСКАМА И ХОД ПО ЖИЦИ

...УВЕРИТЕ НАС ДА СУ КРЕТАЊА УНИВЕРЗАЛНИ ЛЉУДСКИ ПОРИВ У КОМ ГРУПА ЧИНИ ЈЕДНО, А ПОЈЕДИНАЦ ИСТУПА У ИМЕ СВИХ. ПОКЛАДНЕ ПОВОРКЕ ПОД МАСКАМА КАРАКТЕРИСТИЧНЕ СУ ЗА ЕВРОПСКУ ТРАДИЦИОНАЛНУ КУЛТУРУ, А УЈЕДНО И МЕТАФОРА КРЕТАЊА, СПАЈАЊА ЛЈУДИ СА ЗАЈЕДНИЧКИМ ЦИЉЕМ, ДОК ИХ НА ШИРЕМ ПЛАНУ ПРОУЧАВАМО КАО САРАДЊУ РАЗЛИЧИТИХ ВЕРСКИХ И КУЛТУРНИХ ЗАЈЕДНИЦА И УТИЧЕМО НА НОВУ ПЕРЦЕПЦИЈУ ТРАДИЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ. У БЛИСКОЈ ВЕЗИ СА ТИМ, НАЛАЗИМО ДА ЈЕ И ЦИРКУСКА УМЕТНОСТ ЈЕДАН ОКВИР ПУТУЈУЋЕ УМЕТНОСТИ КОЈА ДОНОСИ ЗАБАВУ (АЛИ И ВИШЕ ОД ТОГА) У ГРАД, ПА ЈЕ САГЛЕДАВАМО КРОЗ НОВЕ ЕВРОПСКЕ ПРАКСЕ.

Карневал је повлашћено време прослава и фестивала. У изворном значењу речи, карневал би, с једне стране, представљао опроштај од месне хране, с друге ослобађање од невоље, а са треће терање зиме и дочек пролећа. На подручју Војводине, као мултиетничке средине, различите етничке групе су оваквим поворкама дале своја обележја. Значајан печат уопште на културу маскирања, извођење играка и облике понашања оставило је немачко становништво које је живело на овим просторима, али и становништво других етницитета које је насељавало крајеве у којима су долазили у додир са германском традиционалном културом. *Карневал обредних поворки*³¹ дочарава исконске обичаје са ових простора и представља сусрет различитих култура региона са партнерима из Србије, Хрватске, Мађарске и Бугарске.

Живописни карневал проћи ће у марту централним улицама Новог Сада уз учешће

маскираних поворки из Србије и земаља региона. Централна манифестација укључује и приказ реконструкције обичаја Беле недеље, као и *flash mob* перформанс обредних поворки на унапред утврђеним локацијама у Новом Саду, укључујући и неочекивана места као што су, на пример, тржни центри. Предвиђени су и „Хуманитарни бал под маскама” (Хала 1 Новосадског сајма, 11. фебруара), као и предавање етнолога и антрополога (Аула Новосадског сајма, 12. фебруара), док је представљање свих учесника овог карневала, кроз перформанс који приказује традиционални плес инспирисан елементима савремених плесова, предвиђено за 13. март, у Хали 1 Новосадског сајма. Даље настављамо са пројектом *Бета циркус*³² (*B.E.T.A. CIRCUS/ Boosting European Trends and Artists in Circus Arts*) који је део „Креативне Европе”, на којем сарађују четири компаније специјализоване за савремени циркус, радећи на новим трендовима. Радови се приказују у Италији,

Португалу, Летонији, а у Србији домаћин уметницима биће „Нови Сад – Европска престоница културе”. Партнерство је усмерено на земље које немају академски ниво циркуског образовања, као и на земље које су недавно спознале циркус као нову грану уметности, где би требало радити на стасавању. Поред наступа, планиране су и четири радионице које ће спојити искусне европске и заинтересоване локалне циркуске уметнике, чиме се подиже капацитет локалне сцене.

Паралелно са програмима „Сеоба душа”, на више локација у граду од 3. до 13. марта ,биће одржана конференција *Премостимо културолошке разлике*³³ Европског парламента младих Србије. У питању је сјајна платформа за интеркултурални дијалог у којој учествује преко триста младих из преко тридесет пет европских земаља.

Публику током трајања „Сеоба душа” очекује и низ атрактивних музичких и сценских наступа у Хали 1 Новосадског сајма *Barcelona Gipsy balKan Orchestra*³⁴ (6.март), бенд који својом музиком спаја цез, ромску, клезмер и друге врсте музике, а утицаје црпи из тонова Источне Европе, Јужне Америке, Шпаније и Блиског истока. Њихова изведба чувене ромске песме *Белем, ђелем* на Јутјуб платформи броји преко 10 милиона прегледа. И сами чланови бенда потичу са различитих крајева света, а у састав укључују и номадске, ротирајуће музичаре. Овај интернационални бенд обишао је цео свет својим наступима, а овога пута у Европској престоници културе на прави начин обогаћују дух Сеоба.

Јапанска савремена плесачица Каори Ито (Kaori Ito) коју прати новосадски музички састав „Етнофорија” (8. март), једна је од најпознатијих плесних уметница данашњице. Као „ученица Запада“, Каори представља јединствени идентитет који спаја јапанску и европску културу. Њен плес утемељен је на њеној животној причи, на табуима, инстинктима, љубави, усамљености, самоћи, на којима је базирала јединствени језик тела којим очарава цео свет. Истог дана наступа и јапански мултиинструменталиста и композитор Сугизо (8. март), а јапанске уметнике подржао је *EU - Japan Fest* и *Japan Committee*. Очекује нас и долазак легендарне групе *Original Enigma Voices* на концерту са новосадским ансамблом *Camerata Academica Novi Sad* (12. март), који први пут наступају заједно и доносе невероватну комбинацију амбијенталне музике, електронике и класике. Једна од најпознатијих европских група основана је у Немачкој, а чланови групе су различитих националности и каријеру су остварили у страној земљи – један од оснивача Михај Крецу пореклом је Румун, а светску славу стиче из Немачке. Музика Енигме је од самог настанка прихваћена од стране публике као иновативна, а у Европској престоници културе своје тонове ће спојити са најпознатијим камерним оркестром у Новом Саду.

КАРДАН

17/3 – 20/3/2022.

ЗА КРАЈ СЕОБА, ПРАВИМО МАЛУ ПРОСЛАВУ, АЛИ И НАСТАВЉАМО ПУТОВАЊЕ КРОЗ УКУСЕ РАЗНОВРСНИХ ГАСТРО КУЛТУРА, ЗАЧИЊЕНИХ МУЗИКОМ И АУТЕНТИЧНОМ УМЕТНОШЋУ, ПОСЕТОМ НОВОСАДСКИМ КУЛТУРНИМ СТАНИЦАМА КОЈЕ СЕ НАЛАЗЕ ШИРОМ ГРАДА И У ЊЕГОВОЈ ОКОЛИНИ. ОТИСКУЈЕМО СЕ КРОЗ ЧЕТИРИ ДАНА ПРОГРАМА НА ЈЕДИНСТВЕНО ПУТОВАЊЕ РЕГИОНИМА ИСТОЧНЕ, ЗАПАДНЕ, СЕВЕРНЕ И ЈУЖНЕ ЕВРОПЕ.

Кроз *Гастро сеобе*³⁵ посетићемо различите европске регије са жељом да храна буде повод за промишљање другог и другачијег. Слушајући музику различитих поднебља у извођењу европских уметника, у фузији укуса и нота симболично симболично приводимо крају програм сеоба. Пројекат подразумева четири дана кулинарских и музичких програма у Културним станицама у Новом Саду и Зони 021. Програм је дневно подељен по кластерима северне, западне, јужне и источне европске регије, интернационалног и регионалног карактера. Сваки дан се организује јавно кување где ће посетиоци имати прилику да уживају у интернационалним специјалитетима које ће за њих припремати кулинарске звезде из различитих европских регија. У вечерњим часовима планиран је и музички програм који би се односио на извођаче world music жанра, са циљем приказивања музичке традиције источне, западне, северне и јужне Европе. Музички наступи у културним станицама: *The Sidh* (Италија), 17.март; *Sväving Harmonica Quartet* (Финска), 18. март; *Jovan*

Pavlovic and Svartlamon Hardkor (Норвешка), 18. март; *Light in Babylon* (Турска) 19. март; Танго ансамбл *Librecuatro* (Србија) 19. март; *Shortparis* (Русија), 20. март. Њима се придружује и Мери Госпел хор из Београда, са изведбама музике која је заједнички именитељ кретања, промене, подстицања разноликости и прожимања. Под диригентском палицом Марије Кубурић Боровић, биће изведен концерт *Музика госпела – израз наде: путовање преко континената, кроз културе и време*³⁶, кроз културу и време, који шаље универзалну поруку мира и подршке свим људима са искуством и добровољних и присилних миграција.

SHORTPARIS_PHOTO_ВИКТОР ЮЛЬЕВ

СТР. 46

СТР. 49

СТР. 50

СТР. 52

СТР. 52

СТР. 53

1

2

3

4

5

6

ТАМО ГДЕ СЕОБА ЗАВРШАВА: ОД
РИМСКЕ ПАНОНИЈЕ ДО ДАНАШЊЕ
ВОЈВОДИНЕ

1. ФЕБ 2022 / МУЗЕЈ ВОЈВОДИНЕ
НОСИЛАЦ: Музеј Војводине

ИЗЛОЖБА НОВИ САД

1. ФЕБ 2022 / ЗБИРКА СТРАНЕ УМЕТНОСТИ (МУЗЕЈ ГРАДА НОВОГ САДА)
НОСИЛАЦ: Музеј Града Новог Сада

НОВИ САД – МОДЕРАН ГРАД

12. ФЕБ 2022 / СПЕНС
НОСИЛАЦ: База – платформа за просторне праксе
ПАРТНЕРИ: Друштво архитеката Новог Сада (ДАНС), Ефемера колектив

THE BEST OF NOVI SAD

2, 10, 15. ФЕБ 2022 / ГРАДСКА КОНЦЕРТНА ДВОРАНА И
СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
НОСИЛАЦ: Војвођански симфонијски оркестар

ВОЈВОЂАНСКИ ФЕСТИВАЛ
КЛАСИЧНЕ ГИТАРЕ

13. ФЕБ 2022 / ГРАДСКА КОНЦЕРТНА ДВОРАНА И КУЛТУРНА
СТАНИЦА ЕЋШЕГ
НОСИЛАЦ: Асоцијација гитариста Војводине
ПАРТНЕР: Музичка школа „Исидор Бајић” Нови Сад

ВЛАДИМИР И КОСАРА

1. ФЕБ 2022 / СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
НОСИЛАЦ: Српско народно позориште

СТР. 55

СТР. 55

СТР. 55

СТР. 56

СТР. 56

7

8

9

10

11

ПУТЕВИМА НИТИ

1, 6, 7. ФЕБ 2022 / УСТАНОВА ЗА КУЛТУРУ И ОБРАЗОВАЊЕ КУЛТУРНИ
ЦЕНТАР „МЛАДОСТ” ФУТОГ, КУЛТУРНА СТАНИЦА ЕЋШЕГ, ОСНОВНЕ ШКОЛЕ У
ФУТОГУ, НОВОМ САДУ, ИРИГУ, БЕОЧИНУ И СРЕМСКИМ КАРЛОВЦИМА
НОСИЛАЦ: Установа за културу и образовање Културни центар „Младост” Футог

КУД-ОВИ У ГРАДУ

4, 5. ФЕБ 2022 / ЈАВНЕ ЛОКАЦИЈЕ У ГРАДУ
НОСИЛАЦ: АКУДУНС Соња Маринковић

ГРАД У КУД-ОВИМА

6. ФЕБ 2022 / СЕДИШТА КУД-ОВА
НОСИЛАЦ: АКУДУНС „Соња Маринковић”

МИГРАЦИЈЕ НАРОДА НА ПОДРУЧЈУ
БАЧКЕ И БАНАТА У 18. И 19. ВЕКА,
КРОЗ ОДАБРАНЕ ДОКУМЕНТЕ, БАЧКО-
БОДОРОШКЕ, ТАМИШКЕ И ТОНТАЛСКЕ
ЖУПАНИЈЕ

9. ФЕБ 2022 / АРХИВ ВОЈВОДИНЕ
НОСИЛАЦ: Архив Војводине

СТОГОДИШЊИЦА КОЛОНИЗАЦИЈЕ
ВОЈВОДИНЕ (1921 – 1941) И
СЕДАМДЕСЕТОПЕТОГОДИШЊИЦА
КОЛОНИЗАЦИЈЕ (1945 – 1948)

3. ФЕБ 2022 / Културни центар Новог Сада
НОСИЛАЦ: Културни центар Новог Сада

СТР. 56

12

МУЛТИКУЛТУРАЛНОСТ НОВОГ САДА:
НАЦИОНАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ ВОЈВОДИНЕ

12. ФЕБ 2022 / КС СВИЛАРА

НОСИЛАЦ: Институт за филозофију и друштвену теорију (Београд, Србија)

ПАРТНЕР: Форум за едукацију, сарадњу и подршку грађанском друштву Нови Сад

СТР. 56

13

ДНЕВНИЦИ СЕОБА: ЗАПИСИ О
НОВОСАДСКИМ ПОРОДИЦАМА

10, 15, 17, 24. ФЕБ 2022 / 1. МАР 2022 / ИЗДАВАЧКА КУЋА „ПРОМЕТЕЈ“

НОСИЛАЦ: Издавачка кућа „Прометеј“

СТР. 57

14

ВЕЛИКА СЕОБА АРХИВАТОРА

11. ФЕБ / УСТАНОВА ЗА КУЛТУРУ И ОБРАЗОВАЊЕ КУЛТУРНИ
ЦЕНТАР „МЛАДОСТ“ ФУТОГ

НОСИЛАЦ: Лауреат ДОО

СТР. 61

15

МИГРАЦИЈЕ У УМЕТНОСТИ,
УМЕТНОСТ МИГРАЦИЈА

18. ФЕБ – 30. АПР 2022 / ГАЛЕРИЈА МАТИЦЕ СРПСКЕ

НОСИЛАЦ: Галерија Матице српске

СТР. 61

16

РАШИРИМО ОКВИРЕ

25. ФЕБ И 4., 11. И 18. МАР / ГАЛЕРИЈА МАТИЦЕ СРПСКЕ,
ГАЛЕРИЈЕ И МУЗЕЈИ

НОСИЛАЦ: Центар за позоришна истраживања (Нови Сад, Србија)

ПАРТНЕР: Галерија Матице српске

СТР. 61

17

ИДИ ДА СЕ ВРАТИШ

24. ФЕБ 2022 / Амерички кутак Нови Сад

НОСИЛАЦ: Културни центар Новог Сада, Амерички кутак Нови Сад

ПАРТНЕР: Центар за одрживи развој и културу „Структура“

СТР. 62

18

МИГРАЦИЈЕ У 21. ВЕКУ

19. ФЕБ – 19. МАР 2022 / ТРГ СЛОБОДЕ

НОСИЛАЦ: Фондација „Нови Сад – Европска престоница културе“

ПАРТНЕР: *World Press Photo* (Амстердам, Холандија)

СТР. 63

19

МИГРАРТ

20. ФЕБ – 20. АПР 2022 / СУБИН ПЛАТО / ЛИМАНСКИ ПАРК

НОСИЛАЦ: Галерија „БелАрт“

ПАРТНЕР: Градска управа за грађевинско земљиште и инвестиције
Града Новог Сада

СТР. 64

20

МУЗИЧКЕ (И)МИГРАЦИЈЕ И БАХОВА
НОВОСАДСКА СТАЗА

ФЕБ – МАР 2022 / СИНАГОГА, КАРЛОВАЧКА ГИМНАЗИЈА

НОСИЛАЦ: Вокални студио „Орфелин“

ПАРТНЕРИ: *Chapelle ancienne* – Ансамбл за рану музику (Арау Рор,
Швајцарска), Београдска барокна академија, ДаНС ансамбл,
Страда Нови Сад

СТР. 64

21

2К+

28. ФЕБ 2022.

НОСИЛАЦ: Културни центар Војводине „Милош Црњански“

СТР. 67

22

МУЗИЧКИ МОСТОВИ

17 – 20. ФЕБ 2022 / Градска концертна дворана и локације у Зони 021
НОСИЛАЦ: Удружење креативно-едукативни центар „Музички атеље“

СТР. 69

23

ПОВЕЖИ, ОБЕЛЕЖИ

22. ФЕБ – 8. МАР 2022.
ГАЛЕРИЈА СУЛУВ
НОСИЛАЦ: Савез удружења ликовних уметника Војводине
ПАРТНЕРИ: Друштво ликовних уметника Словеније (Љубљана), Удружење ликовних уметника (Грац, Аустрија), APORON 21 (Грац, Аустрија)

СТР. 69

24

ДЕВЕДЕСЕТЕ: НЕОЧЕКИВАНО НАСЛЕЂЕ НОВОГ САДА

22. ФЕБ 2022 / ЈАВНЕ ЛОКАЦИЈЕ У ГРАДУ
НОСИЛАЦ: Удружење грађана Европа Ностра Србија
ПАРТНЕР: Уметничка асоцијација *Inbox*, Нови Сад

СТР. 73

25

СЕОБЕ ДУША – НОВИ САД КРОЗ КЊИГУ

3. МАР 2022 / АУЛА НОВОСАДСКОГ САЈМА
ПАРТНЕР: Новосадски сајам

СТР. 74

26

Б(Ј)ЕГУНЦИ

4. МАР 2022 / ХАЛА 1 НОВОСАДСКОГ САЈМА
НОСИЛАЦ: Удружење студената уметничких делатности 23 (Нови Сад, Србија)
ПАРТНЕРИ: Удружење „акустикУм– Музичка омладинаЈМБХ“ (Тузла, Босна и Херцеговина), Академија за умјетност и културу (Осијек, Хрватска)

СТР. 74

27

СВИ СМО МИ ОДНЕКУД ДОШЛИ,
А НЕКО И МАЛО РАНИЈЕ

7. МАР 2022 / ХАЛА 1 НОВОСАДСКОГ САЈМА
НОСИЛАЦ: Удружење „Шмиранти“
ПАРТНЕР: *Policardia Teatro* (Вијаређо, Италија)

СТР. 77

28

РОМСКИМ ПУТЕВИМА

6. МАР 2022 / АУЛА НОВОСАДСКОГ САЈМА
НОСИЛАЦ: Удружење „Карловачке зоре“
ПАРТНЕР: Канцеларија за инклузију Рома

СТР. 77

29

У ОБЕЋАНОЈ ЗЕМЉИ ЛАСЛА ВЕГЕЛА

4. МАР 2022 / ХАЛА 1 НОВОСАДСКОГ САЈМА
НОСИЛАЦ: Новосадско позориште – *Újvidéki Színház*
ПАРТНЕР: *Konrad Adenauer Stiftung* (Немачка)

СТР. 77

30

„У ПОЖАРУ СВЕТОВА: ИВО АНДРИЋ –
ЈЕДАН ЕВРОПСКИ ЖИВОТ“

5. МАР 2022 / ХАЛА 1 НОВОСАДСКОГ САЈМА
НОСИЛАЦ: *Konrad Adenauer Stiftung* (Немачка)

СТР. 79

31

КАРНЕВАЛ ОБРЕДНИХ ПОВОРКИ

11 – 13. МАР 2022 / АУЛА НОВОСАДСКОГ САЈМА
НОСИЛАЦ: Фондација „Нови Сад–Европска престоница културе“
ПАРТНЕР: КУД „Вук Караџић“ Темерин

СТР. 79

32

БЕТА ЦИРКУС

12. МАР 2022 / ХАЛА 1 НОВОСАДСКОГ САЈМА

ПАРТНЕРИ: *Associazione Culturale Teatro Necessario* (Италија),
Лудифико (Србија), *VSIA Rigascirks* (Летонија)

СТР. 80

33

ПРЕМОСТИМО КУЛТУРОЛОШКЕ
РАЗЛИКЕ

3 – 13. МАР 2022.

ПАРТНЕРИ: *Konrad Adenauer Stiftung* (Немачка), Вишеград фонд,
Централноевропска иницијатива, Амбасада САД-а у Београду

СТР. 80

34

BARCELONA GIPSY BALKAN
ORCHESTRA

6. МАР 2022 / ХАЛА 1 НОВОСАДСКОГ САЈМА

НОСИЛАЦ: Фондација „Нови Сад–Европска престоница културе”

СТР. 84

35

ГАСТРО СЕОБЕ

17 – 20. МАР 2022 / КУЛТУРНЕ СТАНИЦЕ

НОСИЛАЦ: Фондација „Нови Сад–Европска престоница културе”

СТР. 84

36

МУЗИКА ГОСПЕЛА – ИЗРАЗ НАДЕ:
ПУТОВАЊЕ ПРЕКО КОНТИНЕНАТА,
КРОЗ КУЛТУРЕ И ВРЕМЕ

17. МАР 2022 / КУЛТУРНА СТАНИЦА

НОСИЛАЦ: Удружење грађана М-АРТ

ИМПРЕСУМ

Издавач: Фондација „Нови Сад – Европска престоница културе”

Директор: Немања Миленковић

Програмска директорка: Сара Вулетић

Уредници: Немања Миленковић, Владимир Гвозден

Помоћници уредника: Леона Пап, Алекса Николић

Координаторке програмских лукова: Тијана Гаћиновић, Марина Габровић

Дизајн: Мина Алексић, Љилјана Кузмановић

Лектура: Мина Михаиловић

Превод на енглески језик: Никол Бургунд (Nicole Burgund), Марија Протић, Ивана
Миленковић

Штампа: „Сајнос” ДОО Нови Сад

Тираж: 1000

Нови Сад, децембар 2021.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

061.22:008(497.113 Novi Sad)"2022"(083.97)

ФОНДАЦИЈА „Нови Сад – Европска престоница културе”

Дуга: различитост је наша снага / [уредници Немања Миленковић, Владимир Гвозден; превод
на енглески језик Никол Бургунд, Марија Протић, Ивана Миленковић]. - Нови Сад : Фондација
"Нови Сад – Европска престоница културе", 2021 (Нови Сад: Сајнос). - 85 стр. : илустр. ; 23 см. -
(Програмска књига за нове мостове! Дочек и Сеобе; књ. 2)Насл. стр. приштампаног превода: Rainbow. - Изворни текст и превод штампани у међусобно
обрнутим смеровима. - Тираж 1.000.

ISBN 978-86-80970-04-2

а) Фондација „Нови Сад – Европска престоница културе” (2022) - Програми б) Културне
манифестације - Нови Сад - 2022 - Програми

COBISS.SR-ID 51448841